

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ
Π.Μ.Σ.: ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΛΟΓΟΣ ΚΑΙ ΨΗΦΙΑΚΑ ΜΕΣΑ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

‘Η διδασκαλία του Γλωσσικού μαθήματος στο Δημοτικό σχολείο και οι ΤΠΕ. Δημιουργία ψηφιακού υλικού ενδεικτικών προτεινόμενων θεματικών ενοτήτων στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσα στη ΣΤ’ Δημοτικού.’

‘The teaching of the Language course in Primary school and Information and Communication Technologies. Creation of digital material indicative of proposed thematic units in the course of Modern Greek Language in the 6th grade.’

ΜΑΝΘΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ

A.E.M.: pddm01194

**ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ:
ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ**

**ΚΑΣΤΟΡΙΑ
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2023**

Ευχαριστίες

Ολοκληρώνοντας την διπλωματική μου εργασία νιώθω την ανάγκη να ευχαριστήσω αρχικά την επιβλέπουσα καθηγήτρια κ.Γιαννακοπούλου Αναστασία, καθώς η ολοκλήρωση της παρούσας εργασίας θα ήταν αδύνατη χωρίς την πολύτιμη υποστήριξή της. Της εκφράζω ένα βαθύ ευχαριστώ για όλη τη βοήθεια που μου προσέφερε, για όλες τις υποδείξεις, τις συμβουλές της και την αμέριστη συμπαράστασή της.

Θέλω επίσης να ευχαριστήσω ιδιαίτερα και την οικογένεια μου , τον σύζυγό μου Μιγάλη και τα δύο μου μικρά παιδιά τον Βασίλη και την Χάρις για την στήριξη, την ανοχή και την υπομονή που έδειξαν καθ' όλη την διάρκεια των σπουδών μου. Τους ευχαριστώ που ήταν δίπλα μου με κάθε τρόπο, στηρίζοντας με ηθικά σε όλο αυτό το διάστημα των σπουδών μου.

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα. Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν τον συγγραφέα και μόνο.

Περίληψη

Η σύγχρονη εποχή είναι η εποχή της τεχνολογίας και της πληροφορίας και αυτή η κατάσταση έχει επηρεάσει ολόκληρη την ανθρωπότητα και τις δραστηριότητες της σε όλα τα επίπεδα μεταξύ των οποίων και την εκπαίδευση. Η εισαγωγή των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική πράξη έχει δώσει νέα ώθηση στην διδασκαλία των μαθημάτων και το γλωσσικό μάθημα δεν θα μπορούσε να απουσιάζει. Υπάρχει μια πληθώρα εργαλείων και ψηφιακών εφαρμογών τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν με τέτοιο τρόπο, ώστε το μάθημα να γίνει κατανοητό και να προσελκύσει το ενδιαφέρον των μαθητών. Προς αυτήν την κατεύθυνση κινείται η παρούσα εργασία η οποία εκπονείται στο πλαίσιο των μεταπτυχιακών σπουδών μου με τίτλο «Δημόσιος λόγος και ψηφιακά μέσα». Η εργασία έχει ως θέμα τη διδασκαλία του Γλωσσικού μαθήματος στο Δημοτικό σχολείο και τη σχέση του με τις ΤΠΕ, ενώ επιχειρείται η δημιουργία ψηφιακού υλικού ενδεικτικών προτεινόμενων θεματικών ενοτήτων στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσα στη ΣΤ' Δημοτικού.

Λέξεις κλειδιά: Γλώσσα, ΤΠΕ, Σχέδιο μαθήματος, διδασκαλία, πολυγραμματισμοί, πολυτροπικά κείμενα, ψηφιακά μέσα.

Summary

The modern age is the age of technology and information and this situation has affected the entire humanity and its activities at all levels including education. The introduction of ICT in the educational practice has given new impetus to the teaching of lessons and the language lesson could not be absent. There is a wealth of tools and digital applications that can be used in such a way that the lesson is understood and engages the students. This is the direction of this work, which is being prepared as part of my postgraduate studies entitled "Public Discourse and Digital Media". The subject of the work is the teaching of the Language course in Primary school and its relationship with ICT, while an attempt is made to create digital material indicative of proposed thematic units in the course of Modern Greek Language in the 6th grade.

Key words: Language, Information and Communication Technologies, lesson plan, teaching, multiliteracies, multimodal texts, digital media

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο	8
ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	8
1.1 Η Διδασκαλία ως έννοια	8
1.2 Δομικοί παράγοντες της διδασκαλίας	9
1.3 Πορεία της διδασκαλίας	9
1.4 Είδη διδασκαλίας	10
1.5 Μέθοδοι διδασκαλίας	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο	13
ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	13
2.1 Εννοιολογική αποσαφήνιση της Γλώσσας	13
2.2 Η σπουδαιότητα της γλώσσας και η εκπαίδευση	15
2.3 Η διδασκαλία της γλώσσας	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο	19
Η ΑΝΑΓΚΗ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ	19
3.1 Ηλεκτρονικοί υπολογιστές και εκπαίδευση	19
3.2 Ποικιλόμορφα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα και διαφοροποίηση της διδασκαλίας του γλωσσικού μαθήματος	20
3.3 Ανάγκη συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού για την διδασκαλία της γλώσσας	20
3.4 Το « Φωτόδεντρο»	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο	23
Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	23
4.1 Το μάθημα της γλώσσας στο δημοτικό σχολείο	23
4.2 Η διδασκαλία της γλώσσας με βάση το σύγχρονο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών στη Στ΄ Δημοτικού	26
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο	39
ΤΠΕ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ	39
5.1 Ο ρόλος των ΤΠΕ στη σχολική τάξη	39
5.2 Ο ρόλος των ΤΠΕ στο σχολικό περιβάλλον του δημοτικού σχολείου	40
5.3 Οι ΤΠΕ και η διδασκαλία του γλωσσικού μαθήματος στο δημοτικό σχολείο	42
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο	46
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	46
6.1 Πολυγραμματισμοί	46
6.2 Πολυτροπικά κείμενα στην εκπαίδευση	46

6.3 Το προτεινόμενο ψηφιακό υλικό	48
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο	50
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΥΛΙΚΟΥ – ΣΧΕΔΙΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤ’ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ	50
7.1 Σχέδιο μαθήματος ορισμός	50
7.2 Προτεινόμενα σχέδια μαθήματος για το μάθημα της Γλώσσας της ΣΤ’ Δημοτικού	51
1 ^ο Σχέδιο μαθήματος – Ενότητα 4 – Διατροφή	51
2 ^ο Σχέδιο μαθήματος – Ενότητα 7 – Η ζωή έξω από την πόλη	55
3 ^ο Σχέδιο μαθήματος – Ενότητα 7 – Η ζωή έξω από την πόλη	58
4 ^ο Σχέδιο μαθήματος – Ενότητα 10 – Ατυχήματα	60
Διευθύνσεις και στιγμιότυπα οθόνης ψηφιακού υλικού	63
Συμπεράσματα	69
Βιβλιογραφία	70
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	79

Εισαγωγή

Όλα τα αναλυτικά προγράμματα των χωρών έχουν ως βασικό στόχο την διασφάλιση των προϋποθέσεων που θα οδηγήσουν στην αποτελεσματική διδασκαλία της γλώσσας στο δημοτικό σχολείο, καθώς πρόκειται για ένα στοιχείο που επηρεάζει την καθημερινότητα των μαθητών σε όλα τα επίπεδα (Σαμαρά, 2009). Στην Ελλάδα η διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στο Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (ΔΕΠΠΣ) αλλά και στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών (ΑΠΣ). Τα προγράμματα αυτά τα τελευταία χρόνια δίνουν έμφαση στις στρατηγικές και τα διδακτικά μοντέλα που κατέχουν παιδαγωγική διάσταση (Παπάς, 2000). Ενώ παράλληλα, στη σύγχρονη εποχή στόχος είναι η ανάπτυξη της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας μέσω των ψηφιακών περιβαλλόντων και την χρήση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση (Βοσνιάδου, 2011). Λόγω του γεγονότος ότι οι νέες τεχνολογίες ασκούν επίδραση στο περιεχόμενο του γραμματισμού, η αξιοποίησή τους στη διδασκαλία του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας θεωρείται επιβεβλημένη. Μάλιστα, ακολούθησε η ανάπτυξη διάφορων μορφών λογισμικών εφαρμογών (Σαμαρά, 2009).

Η παρούσα εργασία επιχειρεί να προσεγγίσει το θέμα της διδασκαλίας του γλωσσικού μαθήματος στο Δημοτικό σχολείο και τη σύνδεσή του με τις ΤΠΕ. Συγκεκριμένα στοχεύει στην παρουσίαση ψηφιακού υλικού για συγκεκριμένες θεματικές ενότητες στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας στη ΣΤ' Δημοτικού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

1.1 Η Διδασκαλία ως έννοια

Η Διδασκαλία συνιστά θεμελιώδη εκπαιδευτική λειτουργία, αφού συνδέεται άμεσα με τη μάθηση. Με την παραδοσιακή της μορφή η έννοια αναφέρονταν στη μετάδοση γνώσεων, δεξιοτήτων, αντιλήψεων και αξιών. Η σύγχρονη παιδαγωγική υποστηρίζει μια πληθώρα ορισμών οι οποίοι είναι εντελώς διαφορετικοί από τον παραδοσιακό. Η διδασκαλία συνιστά φαινόμενο με πολλές πλευρές και διαστάσεις. Ως εκ τούτου η ύπαρξη ενός και μοναδικού ορισμού δεν είναι εφικτή (Lowyck, 1990). Η διδασκαλία ως πρακτική συνιστά αντικείμενο μελέτης μιας ευρείας ομάδας επιστημονικών κλάδων όπως η Διδακτική, η Παιδαγωγική, η Εκπαιδευτική Φιλοσοφία και η Εκπαιδευτική Κοινωνιολογία. Καθένας από αυτούς τους κλάδους μελετά και προσεγγίζει από διαφορετική οπτική τη διδασκαλία.

Σε αυτό το πλαίσιο και με βάση την εξελικτική θεώρηση η διδασκαλία είναι μια επινόηση του πολιτισμού σύμφωνα με την οποία η ανάπτυξη του ατόμου βρίσκεται σε άμεση σύνδεση με την πολιτισμική διάσταση και τις αξίες της κοινωνίας. Η διδασκαλία είναι αυτή που δίνει τη δυνατότητα στο άτομο να προχωρήσει στην προετοιμασία του για την ομαλή ένταξη στην κοινωνία ενώ οι μαθητές αντιμετωπίζουν και την αξιολόγηση από μια ομάδα άλλων φορέων (Scheunpflug, 2001).

Επιπλέον, η διδασκαλία σχετίζεται με μια σειρά διεργασιών που έχουν ως στόχο την μάθηση μέρος των οποίων είναι οι διαπροσωπικές σχέσεις και οι οργανωτικές δράσεις (Ματσαγγούρας, 2006). Στην ουσία, συνιστά μια σειρά μεθοδευμένων διαδικασιών τις οποίες χρησιμοποιεί ο εκπαιδευτικός κατά την επικοινωνία μαζί τους με σκοπό να τους καθοδηγήσει προκειμένου να αυτενεργούν κατά τη μάθηση και με βάση το αναλυτικό πρόγραμμα να καλλιεργήσουν δεξιότητες οι οποίες θα τους οδηγήσουν στη διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης προσωπικότητας (Ματσαγγούρας, 2000). Επομένως, ο όρος διδασκαλία συνιστά εκείνο το διδακτικό πλαίσιο με βάση το οποίο η κάθε επιστήμη επιλέγει τον τρόπο μετάδοσης των αναγκαίων γνώσεων σύμφωνα με τις ανάγκες που επιδιώκει να ικανοποιήσει (Σάλτας, 2009).

1.2 Δομικοί παράγοντες της διδασκαλίας

Η διδασκαλία συνιστά μια διαδικασία η οποία βασίζεται στις σχέσεις οι οποίες γεννιούνται ανάμεσα στο διδάσκοντα, στο διδασκόμενο και στο γνωστικό αντικείμενο διδασκαλίας. Σύμφωνα με τις αρχές της παραδοσιακής διδασκαλίας αυτοί οι τρεις είναι οι δομικοί παράγοντες οι οποίοι ονομάζονται διδακτικό τρίγωνο. Σε περίπτωση που κάποιος από τους τρεις παράγοντες δεν υφίσταται τότε δεν υπάρχει ούτε η αυθεντική όψη της διδασκαλίας. Κι ενώ στην παραδοσιακή της μορφή ο διδάσκων ήταν κυρίαρχος και ο μαθητής ήταν τελείως εξαρτημένος από αυτόν προκειμένου να αποκτήσει τη γνώση, αυτή η κατάσταση άλλαξε στις αρχές του 20ου αιώνα και πλέον ο μαθητής περνά στο προσκήνιο και ο διδάσκων μετατρέπεται σε διαμεσολαβητή στην προσπάθεια κατάκτησης στη γνώσης (Ματσαγγούρας, 2006). Ενώ για κάποια εποχή γύρω στο 1960 επικράτησε η γνωσιοκεντρική θεωρία όπου το γνωστικό αντικείμενο ήταν το κυρίαρχο, η σύγχρονη παιδαγωγική πάντως αποβλέπει στην αναβάθμιση του ρόλου του μαθητή σε σχέση με τους άλλους δύο παράγοντες. Ωστόσο, η απουσία του διδακτικού πλαισίου από το εν λόγω τρίγωνο είναι χαρακτηριστική. Καθώς η διδασκαλία συνιστά επικοινωνιακή διεργασία το πλαίσιο μέσα στο οποίο λαμβάνει χώρα δίνει νόημα και συμβάλλει στη διαμόρφωση της ανθρώπινης επικοινωνίας γενικότερα (Πουρκός, 1997). Αυτή είναι η αιτία που οδήγησε τη διδακτική να στραφεί προς την κατεύθυνση της παιδευτικής αξίας που κατέχει το ψυχολογικό κλίμα μέσα στη σχολική αίθουσα και της αλληλεπίδρασης και της επικοινωνίας που γεννιέται μεταξύ των εμπλεκομένων στην μαθησιακή διαδικασία. Όλα αυτά μετατρέπουν το διδακτικό πλαίσιο σε πολύ βασικό παράγοντα που όταν είναι θετικός αυξάνει το ενδιαφέρον, την αυτενέργεια και την καλή ψυχολογία των μαθητών (Τσιπλητάρης, 1996).

1.3 Πορεία της διδασκαλίας

Η πορεία της διδασκαλίας αφορά την οργάνωση των δραστηριοτήτων της διδασκαλίας και της μάθησης σε στάδια που βρίσκονται σε μια λογική ακολουθία. Η πορεία της διδασκαλίας στοχεύει στη διασφάλιση της λογικής ενότητας και της

εξέλιξης της διδακτικής διαδικασίας (Ματσαγγούρας, 2007). Ανάλογα με το θεωρητικό πλαίσιο που πρεσβεύει κάθε διδασκαλία παρατηρείται διαφοροποίηση ως προς την επιλογή της πορείας της (Κουτσάκος, 1986). Ωστόσο, σύμφωνα με τον Ματσαγγούρα, (2007) είναι δυνατή η ταξινόμηση των πορειών διδασκαλίας σε τρεις επιμέρους κατηγορίες. Στην πρώτη εντάσσονται οι εμπειριοκρατικές τριμερείς πορείες της διδασκαλίας οι οποίες ξεκινούν από την παρατήρηση, έπεται η κατανόηση και τέλος η προσπάθεια, το τρίπτυχο τους είναι πρόσκτηση- επεξεργασία- εμπέδωση. Στη δεύτερη κατηγορία εντάσσονται οι πορείες διδασκαλίας που ακολουθούν ορισμένες ψυχολογικές θεωρίες σχετικά με τη διαδικασία που ακολουθούν η σκέψη και η μάθηση. Γενικά αυτές έχουν πέντε επιμέρους φάσεις η πρώτη είναι αυτή της προπαρασκευής, η δεύτερη της προσφοράς, η τρίτη της σύγκρισης, η τέταρτη της σύλληψης της έννοιας και η πέμπτη της εφαρμογής. Τέλος, στην τρίτη κατηγορία εντάσσονται πορείες διδασκαλίας που σχετίζονται με τις παιδαγωγικές θεωρίες οι οποίες αναφέρονται στο σκοπό και τον τρόπο εκτέλεσης της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Όπως η πορεία διδασκαλίας του Dewey που ακολουθεί τις φάσεις: πρόβλημα-οριοθέτηση- διερεύνηση- συμπέρασμα- αξιολόγηση (Ματσαγγούρας, 2007).

1.4 Είδη διδασκαλίας

Με βάση το διδακτικό τρίγωνο και τον παράγοντα που κάθε φορά προηγείται ο Ματσαγγούρας (2006) προτείνει τέσσερις μορφές διδασκαλίας. Η πρώτη είναι η δογματική διδασκαλία στην οποία ο εκπαιδευτικός έχει την εξουσία και έχει ως στόχο την εισαγωγή του μαθητή σε υψηλές ιδέες και συμπεριφορές χωρίς να αναλύει το περιεχόμενο της διδασκαλίας. Στο μαθητή δεν δίνεται κανένα περιθώριο επιλογής η απόρριψης των τομέων της γνώσης με τους οποίους θα ασχοληθεί (Fenstermacher & Soltis, 2004). Η δεύτερη είναι η διδασκαλία της εξάσκησης η οποία αφορά την ψυχοκινητική πλευρά του ανθρώπου και στηρίζεται στην αξιοποίηση της μεθόδου, που χρησιμοποιεί το δίπολο δοκιμή - λάθος. Στόχος είναι η εδραίωση μιας συνεχούς επαναλαμβανόμενης εξωτερικής συμπεριφοράς. Έτσι, το άτομο εξασκείται σε ψυχοκινητικές δεξιότητες προσλαμβάνοντας έτοιμες γνώσεις χωρίς να διδάσκεται τον τρόπο να τις κατακτήσει. Κι εδώ ο εκπαιδευτικός κατέχει κυρίαρχη θέση στην εκπαιδευτική διαδικασία. Η τρίτη είναι η κριτική διδασκαλία η οποία στηρίζεται στην προσπάθεια να συμμετέχουν οι μαθητές ενεργά στην εκπαιδευτική διαδικασία μέσα

από την ενεργοποίηση γνωστικών λειτουργιών και την εξαγωγή συμπερασμάτων. Στόχος είναι η καλλιέργεια της κριτικής σκέψης και ο εκπαιδευτικός έχει το ρόλο του συμβούλου ενώ αναπτύσσει αυθεντικές σχέσεις με τους μαθητές του. Ο μαθητής προηγείται σε αυτό το είδος διδασκαλίας. Τέλος, τέταρτη μορφή είναι η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, η οποία βασίζεται στην αξιοποίηση της δυναμικής της ομάδας. Η διδασκαλία αυτή εστιάζει στην καλλιέργεια διαπροσωπικών σχέσεων και τη δημιουργία καλού ψυχολογικού κλίματος στη σχολική τάξη. Κύριο όργανο είναι η συζήτηση και ο διάλογος μεταξύ των εμπλεκομένων στη μάθηση. Ο εκπαιδευτικός καλείται να λειτουργήσει ως εμπνευστής και καθοδηγητής της ομάδας.

1.5 Μέθοδοι διδασκαλίας

Οι ρόλοι των παραγόντων του διδακτικού τριγώνου εναλλάσσονται και ανάλογα με τη σχέση που αναπτύσσεται μεταξύ τους δημιουργούνται και οι μέθοδοι διδασκαλίας. Η μέθοδος διδασκαλίας ως έννοια συνιστά την ύπαρξη ενός οργανωμένου συστήματος γνώσεων, αντιλήψεων και πράξεων το οποίο ακολουθεί μια συγκεκριμένη φιλοσοφία, περιλαμβάνει τις στρατηγικές και την πορεία της διδασκαλίας και αναφέρεται σε προκαθορισμένους σκοπούς και στόχους (Εξαρχάκος, 1993).

Σύμφωνα με τον Ματσαγγούρα, (2003), οι μέθοδοι διδασκαλίας χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες οι οποίες σχετίζονται με τη διδακτική παρέμβαση του εκπαιδευτικού και τη συμμετοχή του μαθητή. Η πρώτη είναι η δασκαλοκεντρική, στην οποία ο δάσκαλος είναι ο κυρίαρχος στη μαθησιακή διαδικασία και αναλαμβάνει όλες τις πρωτοβουλίες για δράση και επικοινωνία. Ο δάσκαλος κατέχει το ρόλο της αυθεντίας, που έχει ως στόχο την μετάδοση γνώσεων στους μαθητές οι οποίοι συνιστούν παθητικούς δέκτες και η μάθηση μηχανιστική. Η δεύτερη είναι οι μαθητοκεντρικές μέθοδοι όπου ο μαθητής τίθεται στο κέντρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας και συμμετέχει ενεργά σε ολόκληρη τη μαθησιακή διαδικασία (Κυριαζής & Μπακογιάννης, 2003). Σε αυτήν το ρόλο του ρυθμιστή κατέχει ο μαθητής με τις προσωπικές ανάγκες, τις δυνατότητες και τα ενδιαφέροντα του. Η σχέση δασκάλου - μαθητή βασίζεται στην επικοινωνία και το διάλογο ενώ συνεργάζονται για την καλύτερη διεξαγωγή του μαθήματος. Η τρίτη μέθοδος είναι η μικτή όπου ο δάσκαλος έχει κυρίαρχη θέση αλλά και ο μαθητής κατέχει ενεργό ρόλο. Η συμμετοχή είναι κοινή και ωθεί στην ανάπτυξη μιας μορφής ερωταποκρίσεων κατά τη διεξαγωγή του μαθήματος όπου ο δάσκαλος ρωτά και ο μαθητής καλείται να απαντήσει

παρακολουθώντας το μάθημα (Ματσαγγούρας, 2003). Τέλος, η τέταρτη μορφή είναι η ομαδοσυνεργατική μέθοδος, η οποία σχετίζεται με τη μαθητοκεντρική μέθοδο και προχωρά ένα βήμα πιο πέρα προωθώντας τη συνεργασία των μαθητών, μέσω της οποίας οι μαθητές αλληλεπιδρούν και μαθαίνουν μέσα από την ανταλλαγή προσωπικών εμπειριών. Η αυτενέργεια, η ανάληψη πρωτοβουλιών και ο αλληλοσεβασμός είναι το αποτέλεσμα αυτής της μεθόδου (Ματσαγγούρας, 2000).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

2.1 Εννοιολογική αποσαφήνιση της Γλώσσας

Υπάρχει μια δυσκολία στην διατύπωση ενός κοινού ορισμού για τη γλώσσα από τους μελετητές, καθώς πρόκειται για ένα περίπλοκο θέμα με πολλές προεκτάσεις. Ένας από τους πιο διαδεδομένους ορισμούς είναι αυτός που διατύπωσε ο Ελβετός γλωσσολόγος Ferdinand de Saussure, στον ορισμό της γλώσσας αναφέρει ότι γλώσσα είναι το αφηρημένο γλωσσικό σύστημα, τα σημεία και οι ιδέες που μπορούν να μοιραστούν οι ομιλητές που συνεννοούνται μέσω συγκεκριμένου γλωσσικού κώδικα. Τμήμα της γλώσσας είναι ο λόγος ο οποίος συνιστά αυθαίρετο σύστημα συμβόλων τον οποίο χρησιμοποιούν από κοινού τα μέλη μιας γλωσσικής κοινότητας. Άλλωστε, το γλωσσικό ζήτημα από τη φύση του συνιστά αφηρημένο κοινωνικό φαινόμενο, το οποίο πραγματώνεται με τη γλωσσική συμπεριφορά των μελών μέσα στη γλωσσική κοινότητα (Saussure, 1979).

Ο Robins, (1997) αναφέρει ότι οι γλώσσες αποτελούν συστήματα συμβόλων τα οποία στηρίζονται στην αυθαίρετη σύμβαση και μεταβάλλονται ανάλογα με τις ανάγκες και τις συνθήκες κάτω από τις οποίες διεξάγεται μια συνομιλία προκειμένου να προσαρμοστούν στο εκάστοτε κοινωνικό περιβάλλον.

Σύμφωνα με τον Saussure (1979) η γλώσσα διαθέτει τριπλή υπόσταση, καθώς συνιστά εγγενή ικανότητα του ανθρώπου (λόγος - language), εσωτερικευμένο μηχανισμό, προϊόν κοινωνικό (γλώσσα-langue) και ατομική πραγμάτωση (parole). Επομένως, η γλώσσα αποτελεί κοινωνικό φαινόμενο και ως εκ τούτου είναι στενά συνδεδεμένη με την κοινωνία αλλά και με τα άτομα (Χατζησαββίδης, 2016).

Η γλώσσα συνιστά μία από τις σπουδαιότερες πολιτισμικές κατακτήσεις του ανθρώπου, καθώς ήταν η αιτία για την ανάπτυξη του λόγου ο οποίος οδήγησε στην γέννηση του πολιτισμού. Σύμφωνα με τον Wittgstein τα όρια του κόσμου ταυτίζονται με τα όρια της γλώσσας. Αυτό σημαίνει ότι ο κάθε άνθρωπος γνωρίζει τον κόσμο που του επιτρέπει η γλωσσική του κατάρτιση ενώ η επικοινωνία του με

τον κόσμο και τα πράγματα συνδέεται άρρηκτα με τις γλωσσικές προϋποθέσεις που κατέχει. Επίσης, το επίπεδο της διάνοιας του ανθρώπου είναι αντίστοιχο με το επίπεδο της γλώσσας που μπορεί να χειρίζεται. Ο άνθρωπος ο οποίος δεν διαθέτει διευρυμένες γλωσσικές δυνατότητες αδυνατεί να εκφράσει τη σκέψη του ορθά και ολοκληρωμένα, ενώ η σκέψη του είναι ρηχή και περιορισμένη λόγω της γλωσσικής αδυναμίας. Η γλωσσική υποδομή του κάθε ανθρώπου είναι υπεύθυνη για την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα της επικοινωνίας. Επομένως, η γλωσσική καλλιέργεια συμβάλλει αποφασιστικά στην ανάπτυξη της σκέψης και την καλλιέργεια πνευματικών δεξιοτήτων (Χορκχάιμερ & Αντόρνο, 1986).

«Οι γλώσσες», όπως τονίζει χαρακτηριστικά ο καθηγητής Χρίστος Τσολάκης (1995), «είναι τα μύγια των λαών. Ψηλώνουν με το ψήλωμα και συρρικνώνονται με τη συρρίκνωση των σκέψεων και των πολιτισμών των ανθρώπων. Δεν είναι δυνατόν οι πολιτισμοί και οι σκέψεις να προάγονται και οι γλώσσες να φθίνουν. Αυτό και το αντίστροφο του αποκλείονται. Στην τεχνολογία οι λαοί, στην τεχνολογία και οι γλώσσες, στην ποίηση οι λαοί, στην ποίηση και οι γλώσσες».

Επομένως, παιδεία και εκπαίδευση δεν νοούνται χωρίς την αναφορά στη γλώσσα, η οποία αποτελεί φορέα μορφωτικών αγαθών και συνιστά την βάση στην οποία στηρίζεται το εκπαιδευτικό σύστημα. Αυτό συνεπάγεται ότι το επίπεδο της παιδείας και της εκπαίδευσης είναι ανάλογο με το επίπεδο της γλωσσικής καλλιέργειας. Η σωστή γλωσσική παιδεία η οποία θα καλλιεργηθεί μέσα στο σχολικό πλαίσιο αποτελεί εγγύηση για την διαφύλαξη της γλώσσας. Γι αυτό το λόγο θα πρέπει κυρία επιδίωξη του εκπαιδευτικού συστήματος όλων των βαθμίδων να είναι η διασφάλιση εκείνων των προϋποθέσεων οι οποίες θα οδηγήσουν στην καλλιέργεια των γλωσσικών ικανοτήτων του μαθητή. Η γλωσσική επάρκεια του μαθητή συνεπάγεται τη δυνατότητα ανταπόκρισης του στις σύνθετες εκπαιδευτικές διαδικασίες, ώστε να κατακτήσει την κριτική ικανότητα και σκέψη που θα τον βοηθήσουν να συμμετέχει ενεργά στην εκπαιδευτική διαδικασία (Γκλαβάς, 2008). Τα τελευταία χρόνια όσοι εμπλέκονται με τη γλωσσική διδασκαλία συνειδητοποιούν ότι η σχέση γλώσσας και κοινωνίας είναι πολύ στενή και η καλλιέργεια της πρέπει να συνδεθεί με την κοινωνική της χρήση (Χατζησαββίδης, 2016).

2.2 Η σπουδαιότητα της γλώσσας και η εκπαίδευση

Η απόκτηση της γλώσσας συνιστά μέρος μιας δυναμικής διαδικασίας η οποία συνδέεται με τη σχέση και την επικοινωνία που αναπτύσσει το παιδί με το περιβάλλον του. Η επικοινωνία με όχημα την ομιλία συνιστά κύριο χαρακτηριστικό της ανθρώπινης φύσης και με την κατάκτηση της αυτή επιτυγχάνει την ολοκλήρωσή της. Η εκμάθηση της γλώσσας είναι αποτέλεσμα της τάσης της ανθρώπινης φύσης να επικοινωνήσει με τους άλλους μέσω της ομιλίας. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα κατά την ανάπτυξη το παιδί να κατακτά αυτόματα βασικές δομές της γλώσσας (Μήτσης, 1996).

Η γλώσσα συνιστά θεμέλιο του πολιτισμού και της σκέψης, είναι μία από τις πιο σημαντικές κατακτήσεις στην ιστορία του ανθρώπου. Οι ανθρώπινες δυνατότητες στη σκέψη είναι συνάρτηση του γλωσσικού επιπέδου του και του τρόπου με τον οποίο μπορεί να χρησιμοποιεί τη γλώσσα ως εργαλείο. Έτσι, ο άνθρωπος που δεν έχει ανεπτυγμένες τις γλωσσικές του ικανότητες δεν είναι σε θέση ούτε να εκφράσει ολοκληρωμένα αυτό που έχει στο μυαλό του ούτε να εμβαθύνει σε μια ιδέα. Ως εκ τούτου εγκλωβίζεται στα στενά όρια της γλώσσας του. Άλλωστε, η ποιότητα και η αποτελεσματικότητα της επικοινωνίας του με τους άλλους συνδέεται άμεσα με το γλωσσικό του υπόβαθρο. Το άτομο απελευθερώνεται πνευματικά μέσω της ανάπτυξης των γλωσσικών του δεξιοτήτων και η γλωσσική υποδομή του ατόμου και κατ' επέκταση του λαού φανερώνει το πνευματικό του επίπεδο (Γκλάβας, 2008).

Ως εκ τούτου, η γλώσσα θα πρέπει να αποτελεί κεντρικό άξονα της εκπαίδευσης σε όλες της τις βαθμίδες, ώστε να εξασφαλιστεί η γλωσσική επάρκεια του μαθητή που θα του ανοίξει το δρόμο για μια ενήλικη ζωή στηριγμένη στην κριτική σκέψη. Η παιδευτική δύναμη της γλώσσας είναι μεγάλη και η ορθή της καλλιέργεια συντελείται μέσα στη σχολική αίθουσα, όπου πετυχαίνει στόχους όπως η εξάσκηση του νου, η διαμόρφωση του πνεύματος, η καλλιέργεια του συναισθήματος, η αποδέσμευση των δυνάμεων της ψυχής, η επικοινωνία με τις τέχνες, τις επιστήμες και τον πολιτισμό και συμβάλλει στην έκφραση των ιδεών και των οραμάτων του. Όταν η γλωσσική παιδεία είναι ελλιπής τότε και ο νους υποαναπτύσσεται. Είναι επιτακτική η ανάγκη τα προγράμματα σπουδών να έχουν ως προτεραιότητα τη διδασκαλία της γλώσσας προκειμένου να υπάρξει ανταπόκριση των μαθητών στις ανάγκες της σύγχρονης

κοινωνίας. Η σκέψη και η επικοινωνία επομένως και η ύπαρξη των ανθρώπων συνίστανται στις λέξεις (cogito, ergo sum). Όσο καλύτερη εξάσκηση γίνεται στη γλώσσα τόσο μεγαλύτερη θα είναι η γλωσσική απόδοση κατά τη χρήση της. Η καλλιέργεια των γλωσσικών δεξιοτήτων και της γλωσσικής ετοιμότητας είναι προϋπόθεση των γλωσσικών βιωμάτων που το άτομο αντλεί από τη γλωσσική κοινότητα αλλά βασική ώθηση προς αυτή την κατεύθυνση δίνει η σωστή διδασκαλία και άσκηση (Γκλάβας, 2008).

2.3 Η διδασκαλία της γλώσσας

Το παιδί κατέχει από τη φύση τους μηχανισμούς ανάπτυξης της γλώσσας, το σχολείο είναι αυτό που θα εμπλουτίσει τις γλωσσικές του εμπειρίες και θα το οδηγήσει στη συστηματική καλλιέργεια της γλώσσας (Νήμα, 2004).

Το ζήτημα της διδασκαλίας της γλώσσας απασχολούσε πάντα εκτός των εκπαιδευτικών φορέων και την κοινωνία ευρύτερα. Σήμερα περισσότερο από ποτέ θεωρείται φλέγον ζήτημα, καθώς πολλά παιδιά για διάφορους λόγους υστερούν γλωσσικά. Μάλιστα, αποτελεί κοινό τόπο η άποψη ότι η αντιμετώπιση ενός τέτοιου προβλήματος βρίσκεται στην κατάλληλη γλωσσική διδασκαλία. Το ερώτημα που παραμένει είναι ποια είναι η κατάλληλη διδασκαλία (Κούτρας, 2020).

Η διδασκαλία της γλώσσας έχει ως βασικό σκοπό την καλλιέργεια της ικανότητας του παιδιού να επιτύχει την ανάπτυξη και τον εμπλουτισμό των γλωσσικών του δραστηριοτήτων ώστε αυτό να μπορεί να χρησιμοποιεί την επικοινωνία επί ίσοις όροις με τους συνομιλητές του. Επομένως, η γλώσσα μετατρέπεται τώρα σε εργαλείο επικοινωνίας μέσα σε ένα πλαίσιο όπου λαμβάνουν χώρα κοινωνικές και γνωστικές διαδικασίες (Χαραλαμπίδης & Χατζησαββίδης, 1997).

Η ανάπτυξη της γλώσσας του παιδιού επηρεάζεται από τις γλωσσικές απαιτήσεις του περιβάλλοντος μέσα στο οποίο κινείται. Επομένως, η δυνατότητα επίδρασης της αγωγής στην καλλιέργεια της γλώσσας είναι τεράστια. Στο σχολικό πλαίσιο η γλώσσα παύει να αντιμετωπίζεται ως απλή εφαρμογή και η διδασκαλία έχει ως σκοπό να καλλιεργήσει πτυχές της όπως η ομιλία, η γραφή, η ανάγνωση και ως αντικείμενο ενεργοποίησης των διδακτικών και γλωσσικών διεργασιών. Η μάθηση στο σχολείο είναι πλέον συστηματική και οργανωμένη (Νήμα, 2004).

Σύμφωνα με τη σύγχρονη Διδακτική της Γλώσσας η διδασκαλία της δεν περιορίζεται στην εκμάθηση γλωσσικών φαινομένων αλλά στην ανάπτυξη επικοινωνιακών και κοινωνικών δεξιοτήτων. Καθώς το παιδί έρχεται στο σχολείο έχοντας κατακτήσει τις βασικές δομές της γλωσσικής ομιλίας, η ευθύνη του σχολείου είναι η διαπίστωση του γλωσσικού επιπέδου του παιδιού και η διατύπωση των στόχων της γλωσσικής αγωγής. Σε αυτό το πλαίσιο το περιεχόμενο της γλωσσικής διδασκαλίας οφείλει να είναι αντίστοιχο με την πραγματικότητα εκτός σχολείου όπου η γλώσσα χρησιμοποιείται με διάφορους τρόπους. Έτσι, στο Δημοτικό Σχολείο ο βασικός στόχος είναι η καλλιέργεια της γλώσσας ως βάση επικοινωνιακών δραστηριοτήτων και ο γλωσσικός του στοχασμός να βρίσκεται σε άμεση σύνδεση με το ζωντανό περιβάλλον ώστε το παιδί να είναι σε θέση να χειριστεί τη γλώσσα σε διάφορες περιστάσεις της κοινωνικής ζωής. Άλλωστε, όλοι οι ειδικοί συμφωνούν ότι η γλώσσα αφενός αντιμετωπίζεται ως επίδοση και προσεγγίζεται ως προς τη χρηστικότητα της και όχι ως αντικείμενο μελέτης. Υπό αυτό το πρίσμα η γλώσσα διδάσκεται ως εργαλείο επικοινωνίας και κοινωνικών σχέσεων ενώ ο προφορικός και γραπτός λόγος αντιμετωπίζονται ως βασικές πλευρές της κοινωνικής δράσης. Αφετέρου, η γλώσσα συνιστά όργανο για τη σκέψη παρότι οι δύο έννοιες δεν είναι ταυτόσημες η καλλιέργεια της γλωσσικής δεξιότητας συνεπάγεται την καλλιέργεια της γνωστικής ικανότητας. Συνεπώς η καλλιέργεια της γλώσσας δεν είναι δυνατόν να κλείνεται στα στενά όρια της συστηματικής και γλωσσικής διδασκαλίας αλλά να λειτουργεί ως μια γενική αφετηρία για τη διδασκαλία όλων των γνωστικών αντικειμένων. Αφού η γλώσσα συνιστά κεντρικό φορέα για τη μεταβίβαση των πληροφοριών σε όλη τη μαθησιακή διαδικασία και για όλα τα γνωστικά αντικείμενα η επαρκής ανάπτυξή της μπορεί να εξασφαλίσει την ορθή διαχείριση των πληροφοριών και την επιτυχή επικοινωνία (Νήμα, 2004).

Η διδασκαλία της γλώσσας συνδέεται άμεσα με τη διδασκαλία του λόγου. Η γλώσσα αποτελεί το όργανο του λόγου είναι το εργαλείο που δίνει φωνή στη διάνοια. Για αυτό προτεραιότητα της διδασκαλίας της γλώσσας οφείλει να είναι η ενεργοποίηση της διάνοιας του μαθητή. Για να επιτευχθεί αυτό χρειάζεται να δοθεί έμφαση στα γλωσσικά μέσα. Τα γλωσσικά μέσα συνθέτουν η σημασία των λέξεων, η διάταξη τους στο συνταγματικό και παραδειγματικό άξονα μέσω των οποίων γεννιούνται οι συνειρμοί και κινητοποιούνται η φαντασία και η λογική. Επίσης, οι δομές ακολουθίας και η μεταμόρφωση της γλώσσας σε τέχνη. Ακόμη, γλωσσικό μέσο είναι η μεταγλώσσα και οι κανόνες προκειμένου να κατανοηθούν οι μηχανισμοί λειτουργίας

της και να επιτευχθεί ο έλεγχος της χρήσης τους. Τέλος, είναι το ερέθισμα της γλώσσας που ενεργοποιεί τις πνευματικές δυνάμεις του μαθητή και το συναισθηματικό του κόσμο. Για αυτό το λόγο η διδασκαλία για την εκμάθηση της γλώσσας θα πρέπει να διακρίνεται από δυναμικότητα, ενεργητικότητα και να είναι σε θέση να διαμορφώσει ολόπλευρα το χαρακτήρα του μαθητή και ως ανθρώπου. Ο κύριος ενορχηστρωτής της διδασκαλίας είναι ο δάσκαλος και έχει ως εργαλεία τα βιβλία και τα σύγχρονα ηλεκτρονικά μέσα. Στη σύγχρονη εποχή τα ηλεκτρονικά μέσα προσφέρουν δυνατότητες και στην παρουσίαση και την απεικόνιση κάθε έννοιας ακόμη και της αφηρημένης, αφού μέσω του συνδυασμού εικόνων και γλωσσικών παραστάσεων κινητοποιούν το μυαλό. Άλλωστε, η διδασκαλία της γλώσσας πρέπει να έχει ως κύριο σκοπό την καλλιέργεια των έμφυτων νοητικών δυνατοτήτων του ανθρώπου, προκειμένου αυτές να μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε κάθε κατάλληλο πλαίσιο επικοινωνίας (Κούτρας, 2020).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

Η ΑΝΑΓΚΗ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

3.1 Ηλεκτρονικοί υπολογιστές και εκπαίδευση

Η εισαγωγή των ηλεκτρονικών υπολογιστών στην ελληνική εκπαίδευση κατά τις δεκαετίες του 1980 και 1990 αποτελεί κυρίως βασικό εργαλείο για την διεξαγωγή του μαθήματος της Πληροφορικής (Χατζησαββίδης & Αλεξίου, 2012). Στην εκπαίδευση ο υπολογιστής μπορεί να χρησιμοποιηθεί προκειμένου να συνδράμει ώστε οι μαθητές να αποκτήσουν πρόσβαση σε πληροφορίες και να κατακτήσουν γνώσεις εύκολα, γρήγορα και με ελκυστικό τρόπο. Με τη χρήση του είναι δυνατή η συμπλήρωση των κενών της διδασκαλίας και ο εμπλουτισμός των γνώσεων τους. Οι μαθητές παρακινούνται στον προβληματισμό και στην κριτική επεξεργασία των πληροφοριών (Κασιμάτη & Γιαλαμάς, 2001). Συγχρόνως παρέχει κίνητρα για μάθηση, καθώς προσελκύει το ενδιαφέρον και την προσοχή των μαθητών, γεγονός που οδηγεί και στην καλύτερη επίδοσή τους στο μάθημα. Σύμφωνα με τον Dodds, (όπ. αναφ. στο Αρβανιτάκης, 1993) τρεις είναι οι διαστάσεις της προσφοράς του υπολογιστή στην μαθησιακή διαδικασία στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η πρώτη σχετίζεται με τον υπολογιστή και τη χρήση του σε κάποιο συγκεκριμένο εκπαιδευτικό θέμα του συγκεκριμένου προγράμματος, η δεύτερη αφορά την αξιοποίηση του ως τεχνολογικό μέσο και τον μετατρέπει σε αντικείμενο μάθησης και η τρίτη συνδέεται με την αξιοποίηση του προκειμένου να εξασκηθούν οι μαθητές και να εμπεδώσουν νέες γνώσεις.

Η αξιοποίηση του ηλεκτρονικού υπολογιστή κατά την εκπαιδευτική διαδικασία ωφελεί μαθητές και εκπαιδευτικούς. Αφενός, δίνει την ευκαιρία στους μαθητές να συμμετέχουν ενεργά στην μαθησιακή πράξη, να προχωρήσουν στην ανάληψη πρωτοβουλιών και να επιτύχουν την απόκτηση βασικών δεξιοτήτων, αφετέρου παρέχει την ευκαιρία στους εκπαιδευτικούς να ακολουθήσουν εξατομικευμένη προσέγγιση και να βοηθήσουν τους μαθητές που αντιμετωπίζουν δυσκολίες κατά την μάθηση (Ασημακοπούλου & Μπαλτά, 2003).

3.2 Ποικιλόμορφα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα και διαφοροποίηση της διδασκαλίας του γλωσσικού μαθήματος

Η σύγχρονη μορφή των εκπαιδευτικών περιβαλλόντων μέσα από τη χρήση ψηφιακών εφαρμογών απευθύνεται σε μαθητές με διαφορετικό γνωστικό υπόβαθρο, κλίσεις και ενδιαφέροντα (Βαλιαντή & Νεοφύτου, 2017, όπ. αναφ. στο Ζήση, 2022), ενώ λαμβάνει υπόψη τον τρόπο μάθησης που προτιμούν οι μαθητές (Heacox, 2012, όπ. αναφ. στο Ζήση, 2022). Η γλώσσα αποτελεί μέσο για την έκφραση αυτής της διαφοροποίησης καθώς επιτρέπει στους μαθητές να εκφραστούν ανάλογα με το προσωπικό τους ύφος και τις πολιτισμικές και κοινωνικές καταβολές τους. Αυτή η ποικιλία θεωρείται ότι πρέπει να επεκταθεί και στη διδασκαλία. Στο μάθημα της γλώσσας η ευελιξία στη χρήση του διδακτικού υλικού και την επιλογή των εργασιών και οι εναλλακτικές μέθοδοι αξιολόγησης επιτελούν αυτό το ρόλο. Η θέση των εκπαιδευτικών σε αυτή την κατάσταση είναι η επιδίωξη σχεδιασμού και δημιουργίας εκπαιδευτικού υλικού που να βοηθάει στην κατάκτηση των γλωσσικών δεξιοτήτων με τρόπο ενδιαφέροντα, εύκολο και δημιουργικό. Η ψηφιακή τεχνολογία στέκεται αρωγός σε τέτοιου είδους προσπάθειες (Ζήση, 2022).

3.3 Ανάγκη συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού για την διδασκαλία της γλώσσας

Η εποχή μας χαρακτηρίζεται από το φαινόμενο της κοινωνίας της πληροφορίας και τελευταία της κοινωνίας της γνώσης (Φεσάκης, 2008). Μια κατάσταση η οποία ασκεί έντονη επίδραση σε όλο το φάσμα των δραστηριοτήτων του ανθρώπου. Κατ' επέκταση επηρεάζει και διαμορφώνει τις μεταβολές των Αναλυτικών Προγραμμάτων Σπουδών κυρίως στον τομέα της οργάνωσης. Οι Νέες τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας ανοίγει νέους ορίζοντες στην επικοινωνία και στον εκπαιδευτικό τομέα, όπου οι μαθητές καλούνται να αναπτύξουν ψηφιακές δεξιότητες (Κουτσογιάννης, 2011).

Η εξέλιξη αυτή επιβάλλει την αναμόρφωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας και τον εκσυγχρονισμό των προγραμμάτων σπουδών της υποχρεωτικής εκπαίδευσης στη χώρα μας με κύριους άξονες την ολιστική προσέγγιση της παιδείας και την εισαγωγή

καινοτομιών. Σε αυτό το πλαίσιο θεωρείται ότι η χρήση συμπληρωματικού υλικού θα συμβάλλει σημαντικά στην επίτευξη του συγκεκριμένου στόχου (Salberg, 2010).

Επειδή ακριβώς η εκπαιδευτική διαδικασία έχει ανάγκη την καινοτομία οι νέες τεχνολογίες είναι σε θέση να οδηγήσουν στη δημιουργία καινοτόμου υλικού με τη συμβολή των ψηφιακών μέσων και εργαλείων. Εξάλλου, όπως προκύπτει από τις έρευνες οι νέες τεχνολογίες παρέχουν την ευκαιρία σε εκπαιδευτικούς και μαθητές για δημιουργική μάθηση. Η αξιοποίηση του διαδικτύου έχει ανοίξει νέους δρόμους στην ανανέωση της εκπαίδευσης, αφού παρέχει εύκολη πρόσβαση σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες και σε εργαλεία για τη δημιουργία εκπαιδευτικών εφαρμογών και δίνει τη δυνατότητα ανάπτυξης νέων επικοινωνιακών μοντέλων που προωθούν τη μάθηση με ικανοποιητικό τρόπο και μάλιστα παρέχουν κίνητρα στους μαθητές να την κατακτήσουν (Passey et al. 2004, Becta, 2009). Αυτή η εξέλιξη επηρεάζει φυσικά και τη διδασκαλία του γλωσσικού μαθήματος, το οποίο στο πλαίσιο της νέας εποχής έχει αποκτήσει νέα κατεύθυνση και καλείται να εξυπηρετήσει σύγχρονες ανάγκες επικοινωνίας, αφήνοντας πίσω την στενή δομή της γραμματικής και συντακτικής λειτουργίας.

Μια μορφή αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών στην ελληνική εκπαίδευση συνιστά το Φωτόδεντρο στο οποίο περιέχεται ψηφιακό εκπαιδευτικό υλικό για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

3.4 Το « Φωτόδεντρο »

Το « Φωτόδεντρο » συνιστά τον Εθνικό Συσσωρευτή Εκπαιδευτικού Περιεχομένου για την Πρωτοβάθμια και τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Πρόκειται για την κεντρική e-Υπηρεσία του Υπουργείου Παιδείας για την ενοποιημένη αναζήτηση και διάθεση Ψηφιακού εκπαιδευτικού περιεχομένου στα σχολεία. Η πρόσβαση είναι ανοιχτή σε όλους μαθητές, δασκάλους, γονείς και οποιονδήποτε άλλον ενδιαφέρεται.

Ο σχεδιασμός, η υλοποίηση και η υποστήριξη του «Φωτόδεντρου» είναι ευθύνη του Ινστιτούτου Τεχνολογίας, Υπολογιστών και Εκδόσεων) «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ» που διενεργήθηκε στο πλαίσιο του έργου «Ψηφιακή Εκπαιδευτική Πλατφόρμα, Διαδραστικά Βιβλία και Αποθετήριο Μαθησιακών Αντικειμένων», που υπήρξε το

κεντρικό έργο του Υπουργείου Παιδείας για το ψηφιακό εκπαιδευτικό περιεχόμενο της σχολικής εκπαίδευσης για το Διάστημα 2010-2015.

Σχεδιάστηκε και αναπτύχθηκε με βάση τη διεθνή εμπειρία για τα ψηφιακά εκπαιδευτικά Αποθετήρια και την προηγούμενη εμπειρία σχετικά με τις στρατηγικές επιλογές για το ψηφιακό περιεχόμενο στην Ελλάδα.

Στο «Φωτόδεντρο»-Συσσωρευτή Εκπαιδευτικού Περιεχομένου είναι δυνατή η αναζήτηση από μια κεντρική πλατφόρμα ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού για την εκπαίδευση στο σχολείο, που βρίσκεται είτε στο Αποθετήριο «Φωτόδεντρο» του Υπουργείου Παιδείας είτε σε άλλα, «εξωτερικά» Αποθετήρια ή εκπαιδευτικές πύλες. Υπάρχει δηλαδή ένας κεντρικός κατάλογος με το ψηφιακό εκπαιδευτικό υλικό του Υπουργείου Παιδείας για τη σχολική εκπαίδευση.

Το «Φωτόδεντρο» στοχεύει στην προώθηση της αξιοποίησης των Ανοιχτών Εκπαιδευτικών Πόρων για τα σχολεία, υλοποιώντας την εθνική στρατηγική για το ψηφιακό εκπαιδευτικό περιεχόμενο. Το «Φωτόδεντρο» φιλοξενεί μόνο περιγραφές του ψηφιακού υλικού χωρίς την παροχή των φυσικών πόρων τα οποία είναι στο χώρο των παροχών τους.

Στόχος του είναι ο συνεχής εμπλουτισμός του με νέο υλικό και με αποθετήρια ψηφιακού εκπαιδευτικού περιεχομένου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΪΔΕΥΣΗ

4.1 Το μάθημα της γλώσσας στο δημοτικό σχολείο

Η γλώσσα συνιστά το πιο αναγκαίο εφόδιο για να μπορεί ο άνθρωπος να φέρει εις πέρας τις καθημερινές του δραστηριότητες. Ως εκ τούτου, οι μαθητές ως μελλοντικοί πολίτες θα πρέπει να αποκτήσουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν τη γλώσσα στην καθημερινή τους επικοινωνία και να μπορούν να διατυπώνουν με σαφήνεια τις σκέψεις τους και τις απόψεις του. Γι' αυτό το λόγο το γλωσσικό μάθημα στο Δημοτικό σχολείο θα πρέπει να εστιάζει στην ολοκληρωμένη γνώση και να προσελκύει το ενδιαφέρον του μαθητή. Η ολοκληρωμένη γλωσσική αγωγή δίνει έμφαση στο συνδυασμό της γνώσης του συστήματος της γλώσσας με την καλλιέργεια της ικανότητας για αποτελεσματική επικοινωνία (Ταβουλάρη, 2002).

Σε αυτό το πλαίσιο κάθε οργανωμένη προσπάθεια ελέγχου της δυνατότητας του σημερινού σχολείου να μετατρέψει τους μαθητές σε ικανούς χρήστες της γλώσσας θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη της τρεις διαφορετικούς παράγοντες. Ο πρώτος αφορά τις απόψεις και τα συμπεράσματα των επιστημών όπως η ψυχολογολογία, η κοινωνιογλωσσολογία και η εφαρμοσμένη γλωσσολογία σχετικά με τον τρόπο που το παιδί και ο έφηβος αναπτύσσουν τις γλωσσικές τους δεξιότητες. Ο δεύτερος σχετίζεται με τις έρευνες της σύγχρονης παιδαγωγικής γύρω από το θέμα της γλωσσικής διδασκαλίας στο σχολείο και ο τρίτος αναφέρεται στη θεωρία και την εμπειρική εφαρμογή στη διδακτική πράξη ενός προκαθορισμένου παιδαγωγικού προγράμματος, το οποίο συνδέεται με τη γλωσσική ικανότητα των μαθητών και δημιουργεί μια σχέση αλληλεπίδρασης (Δημητριάδου, 2005).

Πιο αναλυτικά, η καλλιέργεια γλωσσικών δεξιοτήτων είναι στενά συνυφασμένη με την ικανότητα των μαθητών για αποκωδικοποίηση των λέξεων και των απαιτούμενων γνωστικών διεργασιών που οδηγούν στην κατανόηση του κειμένου, στην λεξιλογική ανάπτυξη κλπ. Ως εκ τούτου, ο σχεδιασμός της γλωσσικής διδασκαλίας οφείλει να στηρίζεται στις σύγχρονες αντιλήψεις για τον τρόπο σκέψης του παιδιού, τη γνωστική του ανάπτυξη και την γλωσσική ετοιμότητα σε σχέση με το στάδιο νόησης του κάθε

φορά (Δημητριάδου, 2005). Άλλωστε, η έρευνα γύρω από τη παιδική γλώσσα έχει διαφωτίσει αρκετά τον τρόπο που βοηθά τα παιδιά να κατακτήσουν τις γνώσεις του συντακτικού και της γραμματικής της γλώσσας. Ωστόσο η έρευνα στο σημασιολογικό επίπεδο, στις επικοινωνιακές δεξιότητες της γλώσσας και στην ικανότητα αφήγησης ιστοριών δεν είναι τόσο αναπτυγμένη. Οι νεότερες έρευνες εστιάζουν στις αναγκαίες δεξιότητες για τη χρήση και την κατανόηση της γλώσσας σε σχέση με τη μεταφορά και την αναλογία, καθώς και στις μεταγλωσσικές δεξιότητες (Βοσνιάδου 1992).

Έπειτα, η σημασία του παιδαγωγικού περιβάλλοντος μέσα στο οποίο διεξάγεται η γλωσσική διδασκαλία είναι ιδιαίτερα σημαντική, καθώς ο προφορικός και ο γραπτός λόγος συνδέεται άμεσα με τη κοινωνία και τον περίγυρο του παιδιού, είναι υπεύθυνος για τη γλωσσική διαφοροποίηση των μαθητών ανάλογα με το κοινωνικό και οικονομικό τους επίπεδο. Τέλος, σημαντική θεωρείται και η διδακτική μέθοδος που ακολουθεί η γλωσσική διδασκαλία καθώς και η σχέση της με το αντικείμενο που διδάσκει, στο πλαίσιο της προώθησης της επικοινωνίας (Anderson κ.ά 1994).

Τα τελευταία χρόνια το διδακτικό υλικό για το γλωσσικό μάθημα του δημοτικού ακολουθεί τις γενικές αρχές της σύγχρονης διδακτικής του γλωσσικού μαθήματος. Σύμφωνα με το βιβλίο του δασκάλου κύριος σκοπός της διδασκαλίας είναι ο μαθητής να είναι σε θέση να επιλέγει και να κάνει χρήση των κατάλληλων γλωσσικών μέσων για κάθε επικοινωνιακή περίπτωση. Παράλληλα, βασικό στόχο συνιστά η ενδυνάμωση της ικανότητας του μαθητή να προχωρά σε αναφορές στην πραγματική ζωή, να ασκεί επίδραση, να την οδηγεί σε μεταβολή ή ακόμη και να φτιάχνει πραγματικότητα.

Συνεπώς, θα ήταν ωφέλιμο τα εγχειρίδια της γλώσσας να εστιάζουν στην επεξεργασία και τη χρήση του λόγου και να παρέχουν την ευκαιρία να αξιοποιηθούν οι επικοινωνιακές δυνατότητες που προσφέρουν τα άλλα μαθήματα και γενικότερα το σχολικό περιβάλλον. Προς αυτήν την κατεύθυνση κομβικός είναι ο ρόλος του δασκάλου, ο οποίος επιφορτίζεται με την ευθύνη να οργανώσει το διδακτικό πλαίσιο του γλωσσικού μαθήματος με τέτοιο τρόπο ώστε να εξυπηρετεί τους στόχους του μαθήματος και να προσαρμόζεται στις εκάστοτε περιστάσεις. Επομένως, η επιλογή των κειμένων για το γλωσσικό μάθημα πρέπει να προκρίνει αυθεντικά κείμενα και η παραγωγή λόγου να στηρίζεται σε ένα γενικό επικοινωνιακό πλαίσιο (ποιος είναι ο ομιλητής ή ο συγγραφέας; πού αποσκοπεί; ποιο είναι το θέμα του, ο τόπος και ο

χρόνος;). Η αξιολόγηση της ποιότητας του λόγου από τους μαθητές θεωρείται σημαντική γιατί διασφαλίζει την προσπάθεια να συμμετέχουν ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία και συμβάλλει αποφασιστικά στην αποτελεσματικότητα της ορθής διαχείρισης της γλώσσας (Φτερνιάτη, 2015).

Ο δάσκαλος προκειμένου να επιτευχθεί ο παραπάνω στόχος έχει την ευχέρεια να επιλέγει νέα κείμενα που να ανταποκρίνονται καλύτερα στις επικοινωνιακές ανάγκες των μαθητών του και τα οποία όμως θα κρατούν τη βασική ιδέα, αλλά θα προέρχονται από διάφορες πηγές όπως διαφημίσεις, άρθρα, ενημερωτικά έντυπα κτλ. Με αυτόν τον τρόπο εξασφαλίζει την ποικιλία του γλωσσικού υλικού και παρέχει τη δυνατότητα στους μαθητές να αποκτήσουν μια ολοκληρωμένη γλωσσική έκφραση. Προς αυτήν την κατεύθυνση μπορεί να βοηθήσει μια ποικιλία δραστηριοτήτων όπως ασκήσεις που περιλαμβάνουν επεξεργασία του κειμένου, του νοήματος, του περιεχομένου και της δομής του συγκεκριμένου είδους στο οποίο κατατάσσεται το κείμενο διαπραγμάτευσης. Ακόμη, ασκήσεις που εστιάζουν στην παραγωγή ομιλίας και γραφής, γραμματικές ασκήσεις, δραστηριότητες που δίνουν έμφαση στη διαθεματικότητα, λεξιλογικές και ορθογραφικές με τη μορφή παιχνιδιού (Φτερνιάτη, 2015).

Στη σύγχρονη εποχή γίνεται αντιληπτή μια προσπάθεια να επαναπροσδιοριστεί η μέθοδος με την οποία αναπτύσσεται η επικοινωνιακή ικανότητα με έμφαση στην κειμενοκεντρική προσέγγιση (McCarthy & Carter, 1994). Κύριο στόχο αποτελεί η επέκταση του κοινωνικού γραμματισμού σε σχέση με την επικοινωνιακή δεξιότητα με απώτερο σκοπό την τήρηση κριτικής διάθεσης απέναντι σε κάθε κείμενο και τη δομή του (Milian Gubern, 1996). Προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος αυτός κατά τη διδασκαλία του μαθήματος της γλώσσας οφείλεται να εφαρμόζονται πρακτικές όπως η επεξεργασία ομαδοσυνεργατικών μεθόδων στις οποίες θα πρέπει να περιλαμβάνονται διάφοροι τύποι αυθεντικών κειμένων, η παραγωγή και η επεξεργασία από τους μαθητές μιας ευρείας γκάμας διαφορετικών κειμενικών ειδών. Όπως υποστηρίζουν οι Cope & Kalantzis, (1993) η τάση της σύγχρονης έρευνας είναι η ένταξη στην επεξεργασία και στην παραγωγή κειμένου ενός γενικότερου πλαισίου επικοινωνίας (Φτερνιάτη, 2008).

4.2Η διδασκαλία της γλώσσας με βάση το σύγχρονο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών στη ΣΤ΄ Δημοτικού

Το Αναλυτικό πρόγραμμα ως έννοια αναφέρεται στο αποτέλεσμα που προκύπτει μετά από συγκεκριμένες διαδικασίες σχεδιασμού και σύνταξης ενός ευρύτερου οργανωτικού πλαισίου της διδασκαλίας. Πρόκειται για ένα πρόγραμμα το οποίο απασχολεί τους εμπλεκόμενους στην εκπαιδευτική διαδικασία, διότι καθορίζει το γενικό πλάνο των διάφορων εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων που θα λάβουν χώρα στη σχολική τάξη (Φλουρής, 1983).

Στο σύγχρονο σχολείο το σύνολο των αναλυτικών προγραμμάτων και τα διδακτικά εγχειρίδια που χρησιμοποιούνται για την υλοποίησή τους συνιστούν το αποτέλεσμα των μορφωτικών αγαθών το οποίο εφαρμόζεται από τους σκοπούς της Αγωγής, όπως αυτοί καθορίζονται από το επίσημο κράτος. Ειδικότερα, πρόκειται για την παρουσίαση του εκπαιδευτικού και πολιτιστικού επίπεδου ενός λαού. Ωστόσο, το αν θα πετύχει ή όχι το εγχείρημα εξαρτάται από το κατά πόσο συντάσσεται ορθά το αναλυτικό πρόγραμμα (Γερογιάννης & Μπούρας, 2007).

Όσον αφορά το γλωσσικό μάθημα στην υποχρεωτική εκπαίδευση τα τελευταία χρόνια τα αναλυτικά προγράμματα έχουν στρέψει το ενδιαφέρον τους στην εφαρμογή πρακτικών που στοχεύουν στην κατάλληλη επικοινωνιακή - κειμενοκεντρική προσέγγιση (Φτερνιάτη, 2008).

Στο πλαίσιο αυτό οι δύο τελευταίες αναβαθμίσεις των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών για την υποχρεωτική εκπαίδευση που εισήχθησαν το 2001, το 2011 και οι καινοτομίες του 2014 αντίστοιχα αφορούν και την διδασκαλία του γλωσσικού μαθήματος στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και σε κάθε τάξη χωριστά και φυσικά και στη ΣΤ'.

Το Αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών του 2001 στηρίχθηκε για πρώτη φορά στη διαθεματικότητα, η οποία αποτελεί μια αξιόλογη παιδαγωγική τάση του 21ου αιώνα. Ωστόσο η διαθεματικότητα σύμφωνα με τον Μανσαγγούρα (2002), δεν συνιστά εφεύρεση των σύγχρονων παιδαγωγών αλλά είναι γνωστή από την εποχή του Πλάτωνα. Προβλήθηκε όμως περισσότερο από τους εκπροσώπους της προοδευτικής παιδαγωγικής του 20ου αιώνα και των σχολών ψυχολογίας, όπως ο εποικοδομητισμός.

Έτσι, το 2001 το αναμορφωμένο πρόγραμμα σπουδών για όλες τις σχολικές βαθμίδες προέβλεπε με βάση τις προτάσεις του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου τη διαθεματική προσέγγιση, είτε μέσω διασύνδεσης των μαθητών μεταξύ τους με τη χρήση κύριων διαθεματικών εννοιών, είτε μέσω αφιέρωσης του 10% του χρόνου στο τέλος κάθε θεματικής ενότητας σε διαθεματικές δραστηριότητες και σχέδια εργασίας, χωρίς να επηρεάζει την αυτονομία των μαθημάτων στο Αναλυτικό και Ωρολόγιο Πρόγραμμα του σχολείου (Δ.Ε.Π.Π.Σ-Α.Π.Σ). Η τελική εφαρμογή προέβλεπε τη διατήρηση των διακριτών μαθημάτων (Αλαχιώτης, 2002).

Με βάση, λοιπόν το συγκεκριμένο πρόγραμμα σπουδών η διδασκαλία του γλωσσικού μαθήματος στο Δημοτικό σχολείο έχει ως γενικό σκοπό να μπορέσουν οι μαθητές να αναπτύξουν την ικανότητα χειρισμού του γραπτού και προφορικού λόγου επαρκώς, με συνείδηση και υπευθυνότητα και με αποτελεσματικότητα και δημιουργικότητα προκειμένου να εξασφαλιστεί η ενεργή συμμετοχή τους στο σχολικό και κοινωνικό περιβάλλον.

Η θεώρηση της γλώσσας που ακολουθεί το πρόγραμμα στηρίζεται σε μια συνδυαστική εφαρμογή θεωριών που ανταποκρίνονται στις ανάγκες της διδασκαλίας. Επομένως, η γλώσσα παρουσιάζεται με βάση τη φυσική της πολυπλοκότητα και τη σύνδεσή της με το παιδί, στο μετρό που του αναλογεί.

Η γλώσσα ως επικοινωνιακό σύστημα με κύριο μέσο τον αρθρωμένο λόγο συνιστά αντικείμενο μελέτης καθώς και αφηρημένο σύστημα σχέσεων, που η εφαρμογή του συνίσταται σε συνθήκες πραγματικότητας. Στη συνέχεια, η χρήση και ο τρόπος χειρισμού της γλώσσας ευθυγραμμίζεται με την άποψη ότι αποτελεί μέσο που προάγει τη διάνοηση, τη δημιουργική και την κριτική σκέψη.

Πιο συγκεκριμένα, η γλώσσα αποτελεί το μέσο για την πραγμάτωση των σκοπών των άλλων μαθημάτων και της εκπαίδευσης γενικότερα. Ακόμη, η γλώσσα πέρα από εργαλείο μάθησης είναι φορέας πολιτισμού, μέσο δράσης και αλληλεπίδρασης των ανθρώπων (Π.Ι., Δ.Ε.Π.Π.Σ-Α.Π.Σ, 2001).

Στο πλαίσιο του προγράμματος λαμβάνονται υπόψη και οι εξής παράγοντες: η ετερογένεια της ελληνικής γλώσσας με το πλήθος των κοινωνικών, γεωγραφικών και υφολογικών παραλλαγών και η πολυπολιτισμικότητα της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας, προκειμένου οι αλλόγλωσσοι μαθητές να ενταχθούν στην κοινωνία.

«Όσον αφορά το επιστημολογικό και θεσμικό πεδίο, η γλώσσα αντιμετωπίζεται ως φαινόμενο με πολλές επιστημονικές θεωρήσεις. Έτσι, η θεωρητική βάση του Προγράμματος αφορά διάφορους ειδικούς τομείς της Γλωσσολογίας (κυρίως: Ανάλυση του Λόγου, Πραγματολογία, Θεωρία των γλωσσικών πράξεων, Συστημική Λειτουργική Γλωσσολογία, αλλά και Παραδοσιακή και Δομολειτουργική Γραμματική, Γενετική- Μετασχηματιστική Γραμματική, Φωνητική-Φωνολογία, Μορφολογία, Σημασιολογία, Διαλεκτολογία), όσο και στις συναφείς επιστημονικές περιοχές (κυρίως: Αναλυτική Φιλοσοφία, Κυβερνητική, Επιστήμη της Επικοινωνίας, Γλωσσική Ανθρωπολογία, Εθνογραφία της Επικοινωνίας, Εθνογλωσσολογία, Ψυχολογία, Κοινωνιογλωσσολογία, Κειμενολογία, Αφηγηματολογία, Υφολογία, Γνωστική Ψυχολογία, Θεωρία της Πρόσληψης). Τέλος, το Πρόγραμμα έλαβε υπόψη πορίσματα των επιστημονικών κλάδων που σχετίζονται με τη διδακτική και γενικά με τη διαχείριση της σχολικής ζωής (κυρίως: Κοινωνιολογία του Σχολείου, Παιδαγωγική Ψυχολογία, Παιδαγωγική του «λάθους», Ειδική Αγωγή, Θεωρία των Μαθησιακών Δυσκολιών), υπό τη συνθετική θεώρηση του κλάδου της σύγχρονης Διδακτικής της Γλώσσας» (Π.Ι., Δ.Ε.Π.Π.Σ-Α.Π.Σ, 2001:14).

«Όσον αφορά τους ειδικούς σκοπούς του συγκεκριμένου αναλυτικού προγράμματος τονίζεται ότι με βάση το γενικό σκοπό της διδασκαλίας του μαθήματος της Γλώσσας, κύρια επιδίωξη είναι να κατακτηθεί από το μαθητή ο χειρισμός της ελληνικής γλώσσας, ώστε να μπορεί να την κατανοεί, να προχωρά στην ανάγνωση και τη γραφή και να λαμβάνει ενεργό ρόλο στο σχολικό και ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον» (Π.Ι., Δ.Ε.Π.Π.Σ-Α.Π.Σ, 2001:14).

Αναλυτικότερα στους στόχους του προγράμματος εντάσσονται: η χρήση της γλώσσας στην επικοινωνία και η σύνδεσή της με τη σκέψη, ώστε να προχωρά στην ανακάλυψη και την κατανόηση νέων γνώσεων και εμπειριών και στην κάλυψη των βασικών του συναισθηματικών, πνευματικών και κοινωνικών αναγκών. Έπειτα, η κατανόηση της σημασίας και του περιεχομένου των διαφορετικών ειδών λόγου προκειμένου να είναι σε θέση να προχωρά στην παραγωγή αποτελεσματικού και αρμόζοντα λόγου ανάλογα με την εκάστοτε περίπτωση. Ακόμη, να μπορεί να προχωρήσει στην έκφραση του εσωτερικού του κόσμου και να έχει συνειδητοποίηση της ικανότητας του στην περιγραφή και τη δημιουργία πραγματικότητας στο λόγο του με βάση τη χρήση των κατάλληλων μέσων, στοιχείο το οποίο εξαρτάται από το κατά πόσο γνωρίζει και χρησιμοποιεί συνειδητά το γλωσσικά σύστημα. Παράλληλα, να επιτύχει την απόκτηση της κριτικής γλωσσικής επίγνωσης, προκειμένου να είναι σε θέση να

προχωρήσει στην αξιολόγηση των αντικειμενικών μηνυμάτων και να έρθει σε επαφή και να ενδιαφερθεί για την ανάγνωση λογοτεχνικών κείμενων, ώστε να προχωρά στην αποζήτηση της συντροφιάς των λογοτεχνικών βιβλίων. Επίσης, στόχος είναι η απόκτηση της αίσθησης της γλωσσικής του παράδοσης και η ενίσχυση του αυτοσυναισθήματος και η συνειδητοποίηση της γεωγραφικής και κοινωνικής ποικιλίας που κυριαρχεί στην ελληνική γλώσσα. Επιπλέον, επιδιώκεται η εξοικείωση με τις νέες τεχνολογίες και τους υπολογιστές, προκειμένου να εξασφαλιστεί η ευχέρεια στην πρόσβαση των πληροφοριών όπως αυτές προκύπτουν από την αναζήτηση στο διαδίκτυο και πολυμέσων. Ζητούμενο είναι η κατανόηση της θέσης της γλώσσας στον πολιτισμό ενός λαού και το ρόλο της για τα έθνη και να διαλεχθεί με τους πολιτισμούς άλλων λαών. Σε αυτό το πλαίσιο είναι επιθυμητή η εκτίμηση και ο σεβασμός της γλώσσας των άλλων και η συμβίωση με μαθητές που χρησιμοποιούν άλλη γλώσσα (Π.Ι., Δ.Ε.Π.Π.Σ-Α.Π.Σ, 2001).

Ειδικά για τους αλλόγλωσσους μαθητές, που έχουν ενταχθεί στην τάξη, όπου διδάσκεται η μητρική γλώσσα προβλέπεται ότι οφείλουν πρώτα μέσα στο πλαίσιο της φυσικής επικοινωνίας να προχωρήσουν στην αβίαστη εσωτερίκευση ορισμένων σύνθετων για τους ίδιους γλωσσικών δομών της ελληνικής γλώσσας και έπειτα να κατακτήσουν την ελληνική γλώσσα και τον πολιτισμό ως βίωμα προκειμένου να διάκειται ευνοϊκά απέναντί της (Π.Ι., Δ.Ε.Π.Π.Σ-Α.Π.Σ, 2001).

Όσον αφορά την ΣΤ' τάξη η διδασκαλία του γλωσσικού μαθήματος στον προφορικό λόγο αποσκοπεί στο να ασκηθεί ο μαθητής στην ακρόαση και την προφορική αποτύπωση του λόγου επιτυχημένα και με ταχύτητα να μπορεί να προχωρά στην διατύπωση ορθού δομημένου λόγου. Όσον αφορά το γραπτό λόγο και την ανάγνωση ζητούμενο είναι η καλλιέργεια της αναγνωστικής δεξιότητας την οποία θα χρησιμοποιεί με ευχέρεια και ακρίβεια και η κατανόηση του περιεχομένου ενός σύνθετου κειμένου, να προχωρά σε αξιοποίηση αυτής του της δεξιότητας σε άλλα μαθήματα και στην επαφή του με τον κοινωνικό του περίγυρο. Η αναζήτηση και η αξιολόγηση της πληροφορίας και η άντληση ικανοποίησης από τη γλωσσική ποικιλία. Σχετικά με την γραφή και στην παραγωγή γραπτού λόγου στοχεύει στο να αναπτύξει την ικανότητα του παιδιού να έρχεται σε επικοινωνία μέσω το γραπτού λόγου αποτελεσματικά και με ακρίβεια, κάνοντας χρήση της κατάλληλης μορφής και του ύφους που ταιριάζει στη δεδομένη επικοινωνιακή περίσταση. Παράλληλα, επιδιώκεται η ανάπτυξη της οργανωτικής και συστηματικής σκέψης, καθώς και η βιωματική αποτύπωση της σχολικής γνώσης μέσω της γραφής. Με αυτόν τον τρόπο

θα αποκτήσει αυτοπεποίθηση για την ικανότητα του στο γραπτό λόγο και θα αντλήσει ικανοποίηση από τη δυνατότητα του να συνθέσει γραπτό κείμενο και να επικοινωνήσει. Σχετικά με τη λογοτεχνία αποβλέπει στο να εξοικειωθούν οι μαθητές της συγκεκριμένης τάξης με την λογοτεχνία σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο καθώς και με πιο σύνθετες και διευρυμένες γλωσσικές δυνατότητες. Σχετικά με το λεξιλόγιο ο στόχος είναι να εμπλουτιστεί, να διευρυνθεί και να αξιοποιηθεί κατάλληλα με βάση τις απαιτήσεις του κάθε μαθήματος στο σχολικό πρόγραμμα. Στην γραμματική το ζητούμενο είναι να συνειδητοποιήσει στην πράξη τη δομή και τη λειτουργία της γλώσσας κατά την επικοινωνία, σε λεκτικό, φραστικό και κειμενικό επίπεδο. Τέλος, σχετικά με τη διαχείριση της πληροφορίας στόχος είναι να κατακτήσει δεξιότητες οι οποίες θα του επιτρέπουν να αναζητά, να αξιολογεί, να επεξεργάζεται και να αποκωδικοποιεί πληροφορίες που λαμβάνει από μια ποικιλία γλωσσικών και μη πηγών πληροφόρησης (Π.Ι., Δ.Ε.Π.Π.Σ-Α.Π.Σ, 2001). .

Με το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών του 2011 προτείνεται να δοθεί έμφαση στην αξιοποίηση διαφορετικών ειδών κειμένων, ώστε να μπορέσουν οι μαθητές να αναπτύξουν επικοινωνιακές και κοινωνικές δεξιότητες μέσω του μαθήματος της γλώσσας προκειμένου αυτοί να ενταχθούν ομαλά στην κοινωνία. Άλλωστε μαζί με όλα τα παραπάνω είναι επιτακτικό να αναπτύξουν την κριτική σκέψη προκειμένου να μπορούν στο μέλλον να προχωρούν στην αξιολόγηση της πολιτικής, κοινωνικής και ιδεολογικής πτυχής της γλώσσας και το ρόλο που αυτή κατέχει στη διαμόρφωση του κοινωνικού και πολιτικού γίνεσθαι.

Το εν λόγω αναλυτικό πρόγραμμα συνεκτιμά τις αλλαγές στις κοινωνίες και στον κόσμο γενικότερα και επιχειρεί να επιτύχει την προσαρμογή της διδασκαλίας της νεοελληνικής γλώσσας στις νέες συνθήκες οι οποίες προτείνουν να διαχυθεί η γλώσσα και σε άλλα γνωστικά αντικείμενα.

Η διαμόρφωση των σκοπών και των στόχων του προγράμματος λαμβάνει υπόψη τις αρχές που προωθούν τη διαφοροποίηση της διδασκαλίας, τη μάθηση και την αξιολόγηση, την προώθηση της καινοτομίας και την έμφαση στη δημιουργικότητα. Επίσης, προωθούν τη διαπολιτισμική συνεργασία, τη δημοκρατία και την ισότιμη μεταχείριση των πολιτών αλλά και την ψηφιακή επικοινωνία (Π.Ι., Νέο Πρόγραμμα, 2011).

Ως εκ τούτου η διδασκαλία του γλωσσικού μαθήματος επιδιώκει την υποστήριξη των μαθητών ώστε να αποκτήσουν γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις οι οποίες συνδέονται

αφενός με τη γλώσσα και αφετέρου με τη γλωσσική επικοινωνία στην κοινωνική του ζωή.

Πιο συγκεκριμένα, στους στόχους του προγράμματος είναι η κατάκτηση του μηχανισμού μέσω του οποίου προφέρεται και γράφεται η ΝΕ, ώστε να μπορούν να προχωρούν στην αποκωδικοποίηση των μηνυμάτων που λαμβάνουν. Επίσης, η αποτίμηση των σημείων σύγκλισης και απόκλισης ανάμεσα στον προφορικό και τον γραπτό λόγο και η κατανόηση ότι αιτία των αποκλίσεων είναι η γλωσσική ποικιλότητα σε γεωγραφικό και κοινωνικό επίπεδο. Ακόμη, ζητούμενο αποτελεί η κριτική αποτίμηση των ποικίλων τρόπων γραφής σε σχέση με το πλαίσιο των κοινωνικών συμφραζομένων μέσα στα οποία εντοπίζονται. Η απόκτηση σταθερής μεταγλωσσικής ενημερότητας στη μορφολογία και τη σύνταξη της ΝΕ και η υιοθέτηση κριτικής στάσης απέναντι στη συντακτική και μορφολογική ποικιλότητα είναι κι αυτά στους στόχους του προγράμματος. Στόχος είναι και η απόκτηση του αναγκαίου λεξιλογίου που θα υπηρετεί τις εκάστοτε επικοινωνιακές ανάγκες, προκειμένου να μπορούν να προχωρήσουν στην έκφραση των επιθυμητών νοημάτων και η κριτική αποτίμηση των διαφορών στο λεξιλόγιο σε σχέση με τις κοινωνικές και πολιτισμικές σχέσεις. Επιπλέον, το πρόγραμμα αποσκοπεί στο να προωθήσει την απόκτηση ακαδημαϊκών δεξιοτήτων που θα παρέχουν στους μαθητές τα κατάλληλα γλωσσικά εφόδια προκειμένου να ανταποκριθούν και στα άλλα γνωστικά αντικείμενα που περιλαμβάνει το πρόγραμμα σπουδών. Επιπρόσθετα, ζητούμενο είναι η κατάκτηση των απαραίτητων επικοινωνιακών κανόνων της ΝΕ προκειμένου να μπορούν να προχωρήσουν στη διαφοροποίηση του λόγου που χρησιμοποιούν ανάλογα με την επικοινωνιακή περίσταση. Άλλος στόχος είναι η κατανόηση της λειτουργίας των γλωσσικών μορφών ως δεικτών για την κοινωνική κατάσταση και ως μηχανισμών διαμόρφωσης για ταυτότητες, ιδεολογίες, στάσεις και συμπεριφορές και να είναι σε θέση να προχωρούν στην κριτική τους προσέγγιση. Παράλληλα, στους στόχους εντάσσονται η αξιοποίηση της γλώσσας των τοπικών κοινωνιών τους και η δυνατότητα αντιπαραβολής της κοινής γλώσσας με τις διαλέκτους που τυχόν χρησιμοποιούν (Π.Ι., Νέο Πρόγραμμα, 2011).

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα έχει ως στόχους και την κατανόηση του προφορικού και γραπτού λόγου ως γλωσσικά είδη τα οποία διέπονται από ποικιλότητα, προκειμένου να είναι σε θέση να ανταποκρίνονται στις ποικίλες επικοινωνιακές περιστάσεις αλλά και του γεγονότος ότι τα πολυτροπικά κείμενα που περιλαμβάνονται στις ηλεκτρονικές πηγές και τα πολυμέσα χρησιμοποιούν λόγο ο

οποίος διαφοροποιείται σε σχέση με τη μορφή του καθημερινού και γραπτού λόγου με τον οποίο είναι εξοικειωμένοι. Επίσης, ζητούμενο είναι να αντιληφθούν ότι η συνθετότητα είναι βασικό στοιχείο της σύγχρονης κοινωνίας και κατ' επέκταση της εκπαίδευσης και ότι οι ΤΠΕ είναι το όχημα ώστε αυτοί να μπορούν να συμμετέχουν σε αυτή την κοινωνία. Ακόμη, πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι οι δεξιότητες που έχουν κατακτήσει σε σχέση με τα ψηφιακά μέσα θα πρέπει να μεταφερθούν στη μαθησιακή πράξη. Έτσι, να έχουν την ευκαιρία οι μαθητές να χρησιμοποιήσουν όποιο ψηφιακό μέσο αυτοί επιθυμούν προκειμένου να προχωρήσουν στην επικοινωνία. Με αυτόν τον τρόπο οι γλωσσικές δεξιότητες θα αποτελέσουν δείγμα επικοινωνιακής πράξης (Π.Ι., Νέο Πρόγραμμα, 2011).

Στα ζητούμενα του αναλυτικού προγράμματος σπουδών για το γλωσσικό μάθημα συμπεριλαμβάνονται η κατανόηση της εμπλοκής σε κάθε επικοινωνιακό γεγονός ποικίλων παραγόντων όπως αυτοί του σκοπού, του πομπού, του δέκτη, των σχέσεων, των παγιωμένων γλωσσικών πρακτικών, προκειμένου να τους δοθεί η δυνατότητα για ανακάλυψη και επεξήγηση του ρόλου τους αλλά και η απόκτηση της ικανότητας να εντοπίζουν τα φανερά και τα κρυφά νοήματα που συνυπάρχουν σε ένα κείμενο. Αυτή η κίνηση αποδεικνύει ότι ανήκουν στους κριτικούς αναγνώστες σε σχέση με τον τρόπο που αντιμετωπίζουν τις ιδέες του κειμένου και τον τρόπο οργάνωσής του. Ακόμη, πρέπει καταστεί κατανοητό ότι προκειμένου να κατανοήσουν ένα κείμενο χρειάζεται να έχουν γνώσεις για το περιβάλλον γύρω τους σχετικά με τις επικρατούσες συνθήκες και το σύστημα των αξιών και των συμπεριφορών που το συγκροτούν και ταυτόχρονα χρειάζονται γνώσεις γλωσσικές σχετικά με την λειτουργία των κειμενογλωσσικών μηχανισμών οι οποίοι μετατρέπουν το κείμενο σε ένα πλαίσιο ενότητας λόγου με στοιχεία επικοινωνιακά, λειτουργικά και γνωστικά ώστε να είναι δυνατόν στους μαθητές να παρακολουθήσουν τη σκέψη (Π.Ι., Νέο Πρόγραμμα, 2011).

Στους στόχους του συγκεκριμένου προγράμματος περιλαμβάνονται επίσης η κατανόηση της παραγωγής γραπτού και προφορικού λόγου ως διαδικασίας στηριγμένης στη συνεργασία και τη δημιουργικότητα που βοηθάει στον επανασχεδιασμό, το σχολιασμό και την αξιολόγηση του παραγόμενου λόγου. Ακόμη, η κατανόηση της γραφής και της ανάγνωσης ως κοινωνικοπολιτισμικών και κοινωνιογνωσιακών δραστηριοτήτων για την νοηματική κατασκευή και την επίλυση προβλημάτων και ως εκ τούτου υπάρχει μεταξύ τους μια κοινή σειρά γνωστικών διαδικασιών και μια σειρά κοινών κειμενικών και περικειμενικών περιορισμών.

Επίσης, η κατανόηση ότι η ανάγνωση συνίσταται από την ανάλυση και τη σύνθεση οι οποίες αποτελούν τμήματα της ίδιας δραστηριότητας που είναι η επικοινωνία, ενώ ο γραπτός λόγος συνιστά μέσο στοχασμού και αναστοχασμού αλλά και μέσο για να καλλιεργήσουν μεταγνωσιακές δεξιότητες. Ακόμη, η απόκτηση επίγνωσης της γνώσης σε δηλωτικό και πλαισιοθετημένο επίπεδο θεωρείται απαραίτητη προκειμένου οι μαθητές να συνθέσουν ένα εκτεταμένο επικοινωνιακό κείμενο. Επιπλέον, η κατανόηση της σχέσης ανάμεσα στον οπτικό και τον λεκτικό γραμματισμό στο πλαίσιο των πολυγραμματισμών είναι βασικός στόχος. Τέλος η κατάκτηση των απαραίτητων στρατηγικών προκειμένου να γίνουν κατανοητά και να παραχθούν κείμενα όπως να κατανοήσουν άγνωστες λέξεις και να συνθέσουν περίληψη από βασικά σημεία του κειμένου θεωρείται σημαντική (Π.Ι., Νέο Πρόγραμμα, 2011).

Όσον αφορά την ζωή τους σε προσωπικό και κοινωνικό επίπεδο μεταξύ των στόχων βρίσκονται η κατανόηση ότι τα κείμενα συνιστούν πράξεις κοινωνικής σημασίας και παίζουν σημαντικό ρόλο αλλά και η κατανόηση ότι το να επικοινωνούν συνιστά μια διαδικασία ανταλλαγής γνώσεων, ιδεών και αντιλήψεων και ως εκ τούτου οι συνομιλητές πρέπει να αντιμετωπίζονται με σεβασμό. Παράλληλα, να αντιληφθούν ότι η παραγωγή λόγου είναι ένα αποτέλεσμα που προκύπτει μέσα από τη συνεργασία και ως εκ τούτου πρέπει να διέπεται από ισοτιμία και δημοκρατία προκειμένου να υπάρξει ανταπόκριση στις ανάγκες των περιστάσεων επικοινωνίας. Ακόμη, ζητούμενο συνιστά η κατανόηση του ρόλου των μέσων σύγχρονης τεχνολογίας ως μεταφορέα μηνυμάτων οπότε τα νοήματα λειτουργούν ως αποτελέσματα διαμεσολάβησης ενώ η ποικιλομορφία στις γλώσσες και τις διαλέκτους είναι δηλωτικές της ποικιλίας στις κουλτούρες και τις συμπεριφορές οπότε τα άτομα που παράγουν αυτά τα νοήματα πρέπει να είναι σεβαστά ως προσωπικότητες. Επίσης, η κατανόηση ότι η διερευνητική μάθηση κυριαρχεί στο σύγχρονο κόσμο και ο ρόλος τους ως μαθητές και ως άτομα συνίσταται στην έρευνα και εκτός σχολείου. Τέλος, βασική θεωρείται η κατανόηση ότι οι ΤΠΕ ανήκουν στους φορείς που μεταδίδουν γνώσεις και πληροφορίες προκειμένου να είναι σε θέση να προχωρήσουν στην πλοήγηση σε μια ευρεία γκάμα εντύπων και ηλεκτρονικών πηγών και να χρησιμοποιούν τα ψηφιακά μέσα για να αναπτύξουν δεξιότητες για την παραγωγή λόγου (Π.Ι., Νέο Πρόγραμμα, 2011).

Η επιλογή του Π.Σ. στο οποίο περιλαμβάνονται πολυτροπικά κείμενα με διάφορες μορφές λόγου και σε συνδυασμό με σύμβολα, εικόνες και ήχους έχουν ως στόχο την

εξοικείωση των μαθητών με τις απαιτούμενες τεχνικές και δεξιότητες που τους βοηθούν να κατανοήσουν τις πληροφορίες τις προερχόμενες από τη γλώσσα καθώς και από άλλους σημειωτικούς τρόπους που εντοπίζονται μέσα στα εν λόγω κείμενα, προκειμένου να μετατραπούν σε αποτελεσματικούς κριτικούς αναγνώστες. Στο ίδιο πλαίσιο κινείται και η προσπάθεια να εκπαιδευτούν οι μαθητές ώστε να κατανοούν προφορικά και γραπτά κείμενα και να εφαρμόζουν διαφορετικές τεχνικές κατά την ανάγνωση κειμένων (Π.Ι., Νέο Πρόγραμμα, 2011).

Η επιλογή του μεθοδολογικού πλαισίου που γίνεται από το πρόγραμμα σπουδών στηρίζεται σε μια συνδυαστική μορφή συντεθειμένη από σύγχρονες γλωσσολογικές απόψεις, οι οποίες θέτουν στο επίκεντρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας τον μαθητή και τη μαθήτριά, προκρίνουν το εκπαιδευτικό υλικό που μπορεί να συμβάλει στην καλύτερη ποιότητα της ζωής των μαθητών και των μαθητριών και στοχεύουν στο να καταστούν οι μαθητές ικανοί να κατακτήσουν δεξιότητες γραμματισμού και να μπορούν να κρατούν κριτική στάση απέναντι στα πράγματα. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού έγκειται στο να καλλιεργήσει τις δεξιότητες κατανόησης και παραγωγής γραπτού και προφορικού λόγου αντίστοιχα (Π.Ι., Νέο Πρόγραμμα, 2011).

Όσον αφορά τους επιδιωκόμενους σκοπούς στη ΣΤ' Δημοτικού σε σχέση με τα παραπάνω με βάση το παραπάνω αναλυτικό πρόγραμμα ορίζονται με σαφήνεια. Έτσι, όσον αφορά την κατανόηση και την παραγωγή προφορικού λόγου στόχος είναι η συνειδητοποίηση από τους μαθητές των σκοπών που επιτελεί η ακρόαση των κειμένων σε σχέση με τις πληροφορίες που μεταδίδονται και η αναδρομή στο καταστασιακό πλαίσιο προκειμένου να πετύχουν την κατανόηση των δυσνόητων σημείων που προκύπτουν κατά την ακρόαση. Επίσης, επιδιώκεται η καλλιέργεια διαφορετικών στρατηγικών κατανόησης του προφορικού κειμένου (κατανόηση ως σύνολο, έμφαση στην καθορισμένη πληροφορία και την προσωπική ερμηνεία του κειμένου). Ακόμη, στόχος είναι η κατανόηση της διαφορετικής οπτικής γωνίας των διαφόρων ομιλητών η οποία συνδέεται με τη διαφορετική επικοινωνιακή πρόθεση. Παράλληλα, επιδιώκεται η συμμετοχή στο διάλογο ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές σε σχέση με το πλαίσιο μέσα στο οποίο αναπτύσσεται ο κριτικός στοχασμός, αλλά και η συμμετοχή στο διάλογο που συντελείται ανάμεσα στα επίσημα κείμενα και στα κείμενα της καθημερινότητας και σε αυτόν που λαμβάνει χώρα ανάμεσα στα κείμενα τα προερχόμενα από άτομα με διαφορετικές κοινωνικές και γλωσσικές καταβολές και στα οποία γίνεται χρήση διαφορετικών υφών. Τέλος, ζητούμενα θεωρούνται η διατύπωση διευκρινιστικών ερωτήσεων για το κειμενικό

είδος και η άσκηση στον ρόλο των επιτελούμενο από την χρήση της κατάλληλης μορφής της γλώσσας του σώματος προκειμένου να μεταδώσουν τα μηνύματά τους. Στην παραγωγή προφορικού λόγου το βάρος πέφτει στην ανάγκη για διατύπωση ερωτημάτων τα οποία συνοδεύουν τα προβλήματα και προωθούν την επίλυσή τους μέσω της ανάλυσης και της σύνθεσης των δεδομένων και η εξάσκηση για την εξαγωγή συμπερασμάτων, την παραγωγή ερευνητικού, καλλιτεχνικού, κατασκευαστικού ή άλλου έργου, την δημοσιοποίηση της παραγωγής τους στο κοινοτικό πλαίσιο και την αποδοχή της κριτικής της. Επίσης, η άσκηση στην αξιοποίηση της γλώσσας η οποία αλληλεπιδρά με άλλους σημειωτικούς κώδικες και την παραγωγή πολυτροπικών κειμένων και η επιλογή γλωσσικών στοιχείων ανάλογα με τις ανάγκες επικοινωνίας. Επιπλέον, επιδιώκεται η ανάπτυξη κριτικής αντίστασης που αφορά σαφή ή υπονοούμενα νοήματα όπως τα διαφημιστικά κείμενα που συνδυάζουν εικόνα, μουσική και ήχο και η ανάπτυξη της ικανότητας συνομιλίας με πολλούς αποδέκτες για διάφορα ζητήματα. Τέλος, η επιλογή των κατάλληλων εξωγλωσσικών και παραγλωσσικών στοιχείων κατά τη χρήση του λόγου και η προβολή της προσωπικής τους οπτικής για κάποιο ζήτημα (Π.Ι., Νέο Πρόγραμμα, 2011).

Όσο αφορά την κατανόηση του γραπτού λόγου στους στόχους του συγκεκριμένου προγράμματος σπουδών περιλαμβάνονται η συνειδητοποίηση της ύπαρξης διαφορετικών λόγων που επιβάλλουν την ανάγνωση κειμένων η καλλιέργεια της αναζήτησης πληροφοριών και η ενημέρωση αλλά στόχος είναι και η καλλιέργεια διαφορετικών αναγνωστικών στρατηγικών του γραπτού κειμένου σε σχέση με το είδος του κειμένου. Ακόμη, ζητούμενα είναι η κατανόηση των μηχανισμών συνοχής του κειμένου και η αξιολόγηση του θέματος και της μορφής του γραπτού κειμένου, καθώς και η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των κειμένων προς επεξεργασία. Επίσης, η επιλογή των κατάλληλων πληροφοριών από το κείμενο για να μπορούν να αποδώσουν το ουσιαστικό νόημα του. Ενώ στους στόχους ανήκουν και ο εντοπισμός της πολυφωνικότητας των κειμένων και η διάκριση της οπτικής του συγγραφέα αλλά και η επισήμανση τυχόν πολυτροπικών στοιχείων στα προς μελέτη κείμενα. Ακόμη, στα ζητούμενα συγκαταλέγονται ο σχολιασμός της σημειολογικής λειτουργίας των οπτικοακουστικών στοιχείων στα πολυτροπικά κείμενα και η κατάκτηση ειδικού λεξιλογίου σχετικά με το θέμα του κειμένου και το είδος στο οποίο αυτό ανήκει. Τέλος, στόχους αποτελούν και η διερεύνηση της γραμματικής τους ενημερότητας με στόχο την κατανόηση και την αξιοποίηση που αφορά την λειτουργική αξία των

γραμματικών φαινομένων προκειμένου να δομηθεί το νόημα και το ύφος του κειμένου, η ερμηνεία της λειτουργίας των κύριων σημείων στίξης και η χρήση λεξικών για την εκμάθηση αγνώστων λέξεων (Π.Ι., Νέο Πρόγραμμα, 2011).

Τέλος, όσον αφορά την παραγωγή γραπτού λόγου επιδιώκεται από το πρόγραμμα σπουδών η συνειδητοποίηση των ειδικών παραμέτρων της επικοινωνιακής περιστασης όπως για παράδειγμα ο σκοπός της επικοινωνίας και τα κοινωνικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων και η επιλογή του τρόπου οργάνωσης των κειμένων που πρόκειται να δομηθούν, του τρόπου ανάπτυξης και σύνδεσης των δεδομένων των παραπάνω κειμένων, του ύφους, της έκτασης τους και των κατάλληλων εξωγλωσσικών στοιχείων και των σημειωτικών μέσων που μπορούν να αξιοποιηθούν όταν πρόκειται να δομηθεί το κείμενο σε σχέση με την επικοινωνιακή περίσταση και το κοινωνικοπολιτισμικό πλαίσιο, ενώ στο ίδιο πλαίσιο επιδιώκεται ο σχεδιασμός των κειμένων μετά από συζήτηση. Ακόμη, ζητούμενα είναι η ικανότητα λήψης αποφάσεων που σχετίζονται με δομές της γραμματικής, του λεξιλογίου, του ύφους, της γλωσσικής ποικιλίας των οποίων θα γίνει χρήση ώστε να δημιουργηθεί ένα κείμενο συγκεκριμένου είδους και η κατανόηση των πιθανών τρόπων χρήσης του λεξιλογίου και της γραμματικής προκειμένου να δηλωθεί η εναλλαγή μεταξύ διαφορετικών θεμάτων. Επίσης, η χρήση πολυτροπικών κειμένων για την στήριξη των πληροφοριών και ο προσδιορισμός των γνωρισμάτων των κειμένων σε σχέση με την οπτική γωνία σύνθεσής τους. Ζητούμενα αποτελούν η αξιοποίηση της διακειμενικότητας στην παρουσίαση πληροφοριών ενός κειμένου με τρόπο που να γίνεται κατανοητό και η κατανόηση του γεγονότος ότι η παραγωγή γραπτού κειμένου είναι αποτέλεσμα της ενεργούς εμπλοκής των μαθητών σε μια σειρά διαδικασιών που οδηγούν στη συλλογή, τη σύγκριση, την καταγραφή και την αναθεώρηση του περιεχομένου και διατύπωσης τους μέσω της γλώσσας και η εξοικείωση με τεχνικές κρίσης, επικύρωσης ή αμφισβήτησης θέσεων και απόψεων μέσω της κατάλληλης επιχειρηματολογίας ενώ επιδιώκεται η κατανόηση των παραπάνω λειτουργιών σε συνθήκες πραγματικότητας με βάση προσωπικά βιώματα και ανάγκες (Π.Ι., Νέο Πρόγραμμα, 2011).

Με το αναλυτικό πρόγραμμα του 2014 επιχειρείται η εισαγωγή κάποιων καινοτομιών σε σχέση με τον τρόπο διδασκαλίας όλων των μαθημάτων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης μεταξύ των οποίων και το γλωσσικό μάθημα. Για το οποίο η πρόταση των καινοτομιών έχει ως εξής:

Όσον αφορά το περιεχόμενο η προσοχή στρέφεται για πρώτη φορά στην επιδίωξη να καλλιεργηθούν εκτός από τις γλωσσικές και κοινωνικές δεξιότητες προκειμένου οι μαθητές να καταστούν ικανοί να προβαίνουν σε έλεγχο και συνδιαμόρφωση του πολιτικοκοινωνικού και πολιτισμικού γίνεσθαι με κριτικό τρόπο. Η επίτευξη αυτού του στόχου μπορεί να γίνει αν τα κείμενα, προφορικά και γραπτά προσεγγιστούν με τέτοιο τρόπο, ώστε να γίνει αντιληπτό από τους μαθητές ότι η λειτουργία των γλωσσικών μορφών, τρόπων γραφής και προφοράς, μορφολογικών, συντακτικών και λεξιλογικών επιλογών συνιστά αποτέλεσμα της ένδειξης που παρέχεται από τις κοινωνικές παραμέτρους και τους μηχανισμούς δόμησης ιδεολογιών και συμπεριφορών και ότι η παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου βασίζεται στη συνεργασία και τη δημιουργικότητα οπότε οι μαθητές είναι σε θέση να προχωρήσουν στον επανασχεδιασμό, σχολιασμό και την αξιολόγηση του παραγόμενου λόγου σε σχέση με το επικοινωνιακό πλαίσιο (Π.Ι., ΝΠΣ, 2014).

Όσον αφορά την οργάνωση της ύλης το νέο πρόγραμμα σπουδών δίνει την δυνατότητα στον εκπαιδευτικό να κινηθεί με μεγαλύτερη ευελιξία σε σχέση με το υλικό διδασκαλίας το οποίο μπορεί να αξιοποιηθεί προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι του εν λόγω προγράμματος. Ως εκ τούτου, ο εκπαιδευτικός έχει την ευκαιρία να προχωρήσει στην επιλογή κειμένων από μια ευρεία γκάμα προτάσεων τα οποία θεωρεί ότι είναι αρμόζοντα σε σχέση με το επίπεδο και τα ενδιαφέροντα της τάξης που διδάσκει. Επίσης, έχει τη δυνατότητα χρήσης διαφορετικών κειμένων, σε περίπτωση που αυτό θεωρείται αναγκαίο από τον ίδιο, προκειμένου να καλύψει ανάγκες της διαφοροποιημένης διδασκαλίας. Μάλιστα με τη βοήθεια που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες μπορεί να λειτουργήσει ως συνδημιουργός του εκπαιδευτικού υλικού και να το προσαρμόσει στις ανάγκες της τάξης ή ατομικά του μαθητή (Π.Ι., ΝΠΣ, 2014)

Η επίτευξη των παραπάνω στόχων στηρίζεται στο γεγονός ότι μπορούν να χρησιμοποιηθούν διαφορετικές διδακτικές μέθοδοι. Πιο συγκεκριμένα, δίνεται η ευκαιρία στους μαθητές να προχωρήσουν στην ανάληψη σχεδίων εργασίας, που στοχεύουν στη διερεύνηση της μάθησης ενώ και ο τρόπος αξιολόγησης τους υφίσταται αλλαγές μέσω εναλλακτικών μορφών όπως αυτές του portfolio, της αυτοαξιολόγησης και της ετεροαξιολόγησης με τη χρήση βοηθημάτων αναφοράς όπως το λεξικό και η γραμματική, οι οποίες κυριαρχούν σε σχέση με τις παραδοσιακές τεχνικές των τεστ και των διαγωνισμάτων, τα οποία αντανακλούν την

επίδοση του μαθητή στη συγκεκριμένη χρονική στιγμή της εξέτασης (Π.Ι., ΝΠΣ, 2014).

Είναι χαρακτηριστικό ότι οι ΤΠΕ τοποθετούνται στον πυρήνα της μάθησης και η αξιοποίηση τους στο μάθημα της γλώσσας μπορεί να δώσει τη δυνατότητα για αναζήτηση πληροφοριών σε μια αστείρευτη δεξαμενή πηγών και να οδηγήσει στη μετατροπή της απόκτησης γνώσεων, αν χρησιμοποιηθεί κριτικά. Τα εργαλεία του web 2.0 τα οποία έχει υιοθετήσει το ΝΠΣ βασίζονται στην επίτευξη του στόχου του υπό την προϋπόθεση ότι οι μαθητές συμμετέχουν ενεργά στις γλωσσικές δραστηριότητες οι οποίες οδηγούν στην κατανόηση και την παραγωγή λόγου. Μπορούν για παράδειγμα να χρησιμοποιηθούν μέσα παρουσίασης εργασιών με τη βοήθεια της τεχνολογίας, ιστολόγια προκειμένου οι μαθητές να επικοινωνούν εύκολα, γρήγορα και αξιόπιστα μεταξύ τους αλλά και με τον εκπαιδευτικό. Τέλος, στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση η διδασκαλία του γλωσσικού μαθήματος μπορεί να εστιάσει στην παραγωγή προφορικού λόγου με τη συνδρομή των ψηφιακών εφαρμογών των νέων τεχνολογιών (Π.Ι., ΝΠΣ, 2014).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΤΠΕ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

5.1 Ο ρόλος των ΤΠΕ στη σχολική τάξη

Η νέα γενιά των μαθητών οφείλει να προσαρμοστεί στα νέα τεχνολογικά δεδομένα της σύγχρονης εποχής και αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω της εκπαίδευσης (Μήτκας, Τσουλής, & Πόθος, 2014). Η ενσωμάτωση και η χρήση των νέων τεχνολογιών στη σχολική τάξη κρίνεται αναγκαία, αν σκεφτεί κανείς ότι με αυτόν τον τρόπο οι μαθητές αποκτούν, ίσες ευκαιρίες στην απόκτηση των κατάλληλων γνώσεων. Ακόμη μπορούν να μάθουν να προσαρμόζονται στη νέα εποχή της πληροφορίας, χωρίς αυτό να επηρεάζεται από το οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο τους (Τσιαούση, 2010). Αυτό είναι εφικτό, καθώς η πρόσβαση στη χρήση των νέων τεχνολογιών είναι ανοιχτή σε όλους (Λαφατζή, 2005). Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η θετική επίδραση των ΤΠΕ στη γνωστική επίδοση των παιδιών με ειδικές ανάγκες και μαθησιακές δυσκολίες (Chua et al., 2017).

Η χρήση των ΤΠΕ στη σχολική τάξη μπορεί να συμβάλλει στην άμεση μάθηση, καθώς ασκούν επίδραση στην απόκτηση γνώσεων, δεξιοτήτων και κινήτρων (Bietenbeck, 2013). Η σκέψη των μαθητών είναι πιο σαφής, η ανάπτυξη δεξιοτήτων ανάλυσης και ερμηνείας των δεδομένων καλύτερη και τα κίνητρα περισσότερα λόγω της διαδραστικότητας των ΤΠΕ (Newton & Rogers, 2003). Με τις ΤΠΕ οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να προχωρούν στη συλλογή πληροφοριών, να έρχονται σε αλληλεπίδραση με τους πόρους, να αναπτύσσουν καλύτερη επικοινωνία και συνεργασία (Gillespie, 2006).

Οι ΤΠΕ μετατρέπουν την μάθηση από αναπαραγωγική σε αυτόνομη που έχει ως στόχο την προώθηση της κριτικής σκέψης και της δημιουργικότητας (Majumdar, 2015). Καθώς, λοιπόν, οι ΤΠΕ συνιστούν καινοτόμο σύστημα για τη σχολική τάξη μπορούν να επιδράσουν έντονα στην αλλαγή του τρόπου επικοινωνίας και συνεργασίας των μαθητών, αλλά και στην αλλαγή του τρόπου πρόσληψης των πληροφοριών στις οποίες έχουν πρόσβαση (Λαφατζή, 2005 & Τσιαούση, 2010).

Μελέτες έχουν δείξει ότι το εκπαιδευτικό λογισμικό με τη μορφή εκπαιδευτικών παιχνιδιών μέσα στη σχολική αίθουσα συμβάλλει πολλαπλά στην ανάπτυξη

δεξιοτήτων, όπως η αλληλεπίδραση, η επικοινωνία αλλά και στη καλύτερη πρόσληψη των γνώσεων και την καλλιέργεια κριτικής σκέψης με την ενεργό συμμετοχή στη μαθησιακή διαδικασία (Lim, 2008 ; Beavis, Muspratt & Thompson, 2015; Watts & Lloyd, 2004).

Η ψηφιακή τεχνολογία δημιουργεί τις προϋποθέσεις, ώστε το μάθημα να μετατραπεί σε δημιουργική και παραγωγική διαδικασία η οποία οδηγεί στην προσομοίωση της με την πραγματικότητα εκτός σχολείου και εξυπηρετεί την ανάγκη της για διαρκή πληροφόρηση και κατάκτηση νέων γνώσεων. Ταυτόχρονα, η σχολική τάξη αποκτά ευελιξία, καθώς οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να προχωρήσουν στην αξιολόγηση και την επιλογή εκείνων των ψηφιακών εργαλείων που θα βοηθήσουν στην κατανόηση του μαθήματος. Με αυτόν τον τρόπο παρατηρείται αύξηση στη διάθεση των μαθητών για συμμετοχή, ενώ καλλιεργείται η ομαδοσυνεργατικότητα, η αυτενέργεια και η ανάπτυξη πρωτοβουλιών (Αναστασιάδης κ συν., 2010).

5.2 Ο ρόλος των ΤΠΕ στο σχολικό περιβάλλον του δημοτικού σχολείου

Η νέα πραγματικότητα που έχει δημιουργηθεί με την ανάπτυξη των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ) επιβάλλει την προσαρμογή της εκπαιδευτικής διαδικασίας και την ενσωμάτωση των ΤΠΕ σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, προκειμένου να υπάρξει ανταπόκριση στις σύγχρονες απαιτήσεις μόρφωσης και κατάρτισης των νέων ανθρώπων, από την πρωτοβάθμια ακόμη εκπαίδευση.

Οι αλλαγές που έχει επιφέρει η εισαγωγή και αξιοποίηση των ΤΠΕ στο εκπαιδευτικό σύστημα είναι κομβικής σημασίας. Σε αυτό το πλαίσιο έχουν αλλάξει οι ρόλοι του εκπαιδευτικού συγχρόνως και του μαθητή. Ο εκπαιδευτικός αναλαμβάνει το ρόλο του συμβούλου και καθοδηγητή, ενώ ο μαθητής λειτουργεί ως ερευνητής, αφού έχει τη δυνατότητα να αποκτήσει τις πληροφορίες που θα τον οδηγήσουν στη γνώση μέσα από τη χρήση των νέων τεχνολογιών καθώς με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού δύναται να καλλιεργήσει τις δεξιότητες και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του. Άλλωστε, η δυνατότητα των νέων τεχνολογιών για αλληλεπίδραση δίνει στο μαθητή την ευκαιρία να λαμβάνει ενεργό μέρος στην σχεδίαση των δραστηριοτήτων που χρησιμοποιούνται στην μαθησιακή διαδικασία και να εκφράζεται ελεύθερα (Δημητριάδης &

Μανιαδάκης, 2006). Ο εκπαιδευτικός μετατρέπεται σε συντονιστή με κύριο σκοπό την καθοδήγηση των μαθητών, προκειμένου αυτοί να προχωρήσουν στην οικοδόμηση της γνώσης μέσα από την πράξη και τα βιώματά τους. Έτσι, μπορεί να αντιληφθεί κανείς ότι με την εισαγωγή των ΤΠΕ στο σχολείο εγκαινιάζεται μια νέα εποχή στον τρόπο απόκτησης και διάδοσης της γνώσης. Ο επανασχεδιασμός των στόχων της εκπαίδευσης, η έμφαση στην ανάπτυξη δεξιοτήτων και η παροχή νέων εργαλείων, μέσων και δυνατοτήτων στο μαθητικό πληθυσμό διαμορφώνουν μια νέα κουλτούρα στη μάθηση προσαρμοσμένη στις σύγχρονες ανάγκες των κοινωνιών. Η χρήση των νέων τεχνολογιών, η αναζήτηση πληροφοριών μέσω του διαδικτύου, η επεξεργασία και η σύνθεση δεδομένων με τη βοήθεια ηλεκτρονικών προγραμμάτων, τα ηλεκτρονικά λογισμικά μάθησης και ο διαδραστικός πίνακας είναι δηλωτικά της σύγχρονης μορφής του σχολείου (Μυσερλή, 2015).

Σύμφωνα με τη Δημητρακοπούλου, (2002) οι λόγοι που επιβάλλουν την αξιοποίηση των ΤΠΕ στο δημοτικό σχολείο είναι επιστημολογικοί, καθώς έχει υποστεί αλλαγές ο τρόπος ανάπτυξης των επιστημονικών πεδίων από τους επιστήμονες. Οι λόγοι αυτοί είναι και μαθησιακοί, καθώς η ανάπτυξη πολλών εκπαιδευτικών λογισμικών συμβάλλει στη μάθηση. Τέλος, είναι και κοινωνικοί διότι οι ΤΠΕ κατέχουν πλέον κυρίαρχη θέση στην καθημερινή ζωή.

Η ένταξη των ΤΠΕ στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση συνεισφέρει σημαντικά στην υποστήριξη των μαθητών κατά την μαθησιακή διαδικασία με διαφορετικά στυλ μάθησης, ενισχύσει την προσπάθεια των παιδιών που αντιμετωπίζουν δυσκολίες και παρέχει μια ποικιλία περιβαλλόντων προκειμένου οι μαθητές να αυτενεργήσουν, να διερευνήσουν και να ανακαλύψουν μόνοι τους τη νέα γνώση. Παράλληλα, παρέχεται η ευχέρεια στους εκπαιδευτικούς να χρησιμοποιήσουν τα ποικίλα ψηφιακά εργαλεία και να εμπλουτίσουν το υλικό της διδασκαλίας τους (Ράπτης & Ράπτη, 2007).

Άλλωστε, η εξοικείωση των παιδιών με τις νέες τεχνολογίες (διαδίκτυο, ψηφιακά περιβάλλοντα, κινητά νέας γενιάς και μέσα κοινωνικής δικτύωσης), πολύ πριν ξεκινήσει η φοίτησή τους στο δημοτικό σχολείο, δεν αφήνει περιθώρια στην εκπαίδευση να μείνει πίσω στις εξελίξεις. Οι ΤΠΕ συνιστούν ένα διεπιστημονικό πεδίο, ο ρόλος τους είναι διττός από τη μια συνδέεται με τη διαχείριση και την επεξεργασία της πληροφορίας και από την άλλη με την προώθηση της επικοινωνίας μέσα από τη χρήση ποικίλων ηλεκτρονικών μέσων (Μυσερλή, 2015). Σύμφωνα με έρευνες, οι μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης εμφανίζονται ιδιαίτερα

εξοικειωμένοι με τον ηλεκτρονικό υπολογιστή και τη πλοήγηση στο διαδίκτυο ενώ δείχνουν ενδιαφέρον για τη διαδραστική πλευρά των νέων τεχνολογιών (Χαραλαμπίδου και Βεργέτη, 2010). Επίσης, η αξία της χρήσης των ΤΠΕ στο δημοτικό σχολείο θεωρείται μεγάλη, καθώς συμβάλλουν στην προετοιμασία των μαθητών για την τριτοβάθμια εκπαίδευση και την ενήλικη ζωή (Τσάμη, 2010).

5.3 Οι ΤΠΕ και η διδασκαλία του γλωσσικού μαθήματος στο δημοτικό σχολείο

Η αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία του γλωσσικού μαθήματος στο δημοτικό σχολείο της νέας εποχής κρίνεται αναγκαία και ιδιαίτερα χρήσιμη. Η εισαγωγή και η αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία θεωρείται σημαντική, καθώς αποτελούν πολύτιμο διδακτικό εργαλείο κατά τη μαθησιακή διαδικασία και την διδασκαλία των γνωστικών αντικειμένων.

Οι ψηφιακές τεχνολογίες όταν ενσωματωθούν σωστά στην εκπαιδευτική διαδικασία διακρίνονται από μια ιδιαίτερη δυναμική, η οποία παρά τους όποιους περιορισμούς, είναι γεμάτη δυνατότητες για την ποικιλία των ευκαιριών που προσφέρουν. Δυνατότητα της αναπαράστασης του μαθησιακού περιεχομένου και της ενίσχυσης διαφόρων αλληλεπιδράσεων μεταξύ των μαθητών και μεταξύ των μαθητών και των εκπαιδευτικών (Κουτσογιάννης, 2008).

Όσον αφορά τη διδασκαλία του γλωσσικού μαθήματος στη σύγχρονη εποχή προτείνεται η χρήση του πολυτροπικού γραμματισμού (Cope & Kalantzis, 2000). Η πολυτροπικότητα εξασκεί τον μαθητή στην επεξεργασία ερεθισμάτων που λαμβάνει από πηγές διαφορετικών μορφών. Ενώ καλλιεργεί την κριτική ικανότητα με την ανάγκη για ερμηνεία των φανερών και λανθανόντων μηνυμάτων, αλλά και την χρήση γλωσσικών και μη γλωσσικών στοιχείων στο λόγο του (Αδάλογλου, 2007).

Με τη χρήση των ΤΠΕ τα εργαλεία που διατίθενται παρέχουν τη δυνατότητα για υποστήριξη, ενίσχυση και εμπλουτισμό της διδασκαλίας και της μάθησης μέσω της διάθεσης πολλών διαφορετικών μορφών και υλικών του μαθησιακού περιεχομένου (Τζιμογιάννης, 2001). Συγχρόνως, η παιδαγωγική αξιοποίηση των ΤΠΕ παρέχει τη δυνατότητα στον εκπαιδευτικό να διδάξει μέσα από μια ποικιλία δραστηριοτήτων

προκειμένου να προσεγγίσει τη γνώση, τη πληροφορία, την επεξεργασία και την επικοινωνία με τους μαθητές. Γι αυτό το λόγο τα Νέα Προγράμματα Σπουδών προτάσσουν την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας. Εξάλλου, οι νέες τεχνολογίες παρέχουν πρόσβαση σε μια αστείρευτη πηγή πληροφοριών και δίνουν τη δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να τις μετατρέψουν σε βοηθητικό μέσο κατά την μαθησιακή διαδικασία, αφού μέσα από τις πληροφορίες γεννιούνται οι γνώσεις. Ταυτόχρονα προωθείται η ενεργητική συμμετοχή των μαθητών στις γλωσσικές δραστηριότητες κατανόησης και παραγωγής λόγου (Χειλάκη & Παπαδοπούλου, 2018).

Στη σημερινή εποχή η αξιοποίηση των ψηφιακών μέσων και του διαδικτύου είναι κάτι το αυτονόητο, και κατά τη διαδικασία παραγωγής του μαθησιακού υλικού και κατά τη διδασκαλία.

Υπάρχουν μια σειρά λογισμικών και περιβαλλόντων που χρησιμοποιούνται ως πηγές πληροφόρησης στο γλωσσικό μάθημα. Σε αυτά συγκαταλέγονται (Κόμης & Ντίνας, 2011):

- Οι ηλεκτρονικές εγκυκλοπαίδειες οι οποίες περιέχουν λήμματα που χρησιμεύουν για την άντληση ποικίλων πληροφοριών για θέματα γενικών γνώσεων.
- Ο παγκόσμιος ιστός ο οποίος θεωρείται το κυρίαρχο μέσο μαζικής επικοινωνίας, καθώς επιτρέπει στο χρήστη να αντλήσει πληροφορίες για οποιοδήποτε θέμα τον απασχολεί.
- Οι μηχανές αναζήτησης οι οποίες δίνουν τη δυνατότητα στο χρήστη να αναζητήσει πληροφορίες (κείμενα, εικόνες και άλλους τύπους αρχείων) που βρίσκονται αποθηκευμένες σε ιστοσελίδες και ιστολόγια.
- Οι πύλες ή οι κατάλογοι, πρόκειται για βάσεις πληροφοριών στο Διαδίκτυο που παρέχουν τη δυνατότητα οργάνωσης και προσπέλασης στοιχείων δημοσιευμένων στον παγκόσμιο ιστό. Όπως είναι εν προκειμένω η πύλη της ελληνικής γλώσσας (<http://www.greek-language.gr/>) η οποία περιέχει κατηγορίες για τη νέα ελληνική γλώσσα, την αρχαία ελληνική γλώσσα, τη μεσαιωνική ελληνική γλώσσα, την ιστορία, την ελληνική λογοτεχνία, κλπ.
- Οι διαδικτυακοί χάρτες
- Τα ηλεκτρονικά λεξικά

- Οι βάσεις δεδομένων οι οποίες λειτουργούν ως οργανωτικές δομές που περιέχουν πληροφορίες (π.χ. για βιβλία, λογοτεχνικά κείμενα, φωτογραφίες, μουσικές συνθέσεις κ.λπ.) και ο χρήστης μπορεί να τις ανακαλέσει ανά πάσα στιγμή.
- Τα σώματα κειμένων που είναι ψηφιοποιημένα σύνολα κειμένων με κοινή θεματική και προορίζονται για γλωσσολογική έρευνα και ανάλυση.
- Οι ψηφιακές βιβλιοθήκες, βιβλιοθήκες με υλικό σε ψηφιοποιημένη μορφή
- Οι θεματικοί ή εξειδικευμένοι ιστοχώροι όπως το Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού (<http://www.ime.gr>) και το Σπουδαστήριο Νέου Ελληνισμού (<http://www.snhell.gr>).
- Το ψηφιακό πορτοφόλιο (e-portfolio) ή χαρτοφυλάκιο το οποίο αποτελεί μια διαδικτυακή τοποθεσία όπου ο χρήστης έχει τη δυνατότητα να τοποθετήσει πληροφορίες σχετικά με τον εαυτό του, τις εργασίες και τα επιτεύγματα του.
- Οι εικονικοί κόσμοι που συνιστούν υπολογιστικά περιβάλλοντα (κατά κανόνα με μορφή παιχνιδιού) στο Διαδίκτυο οι οποίοι επιτρέπουν την αλληλεπίδραση ανάμεσα σε πολλούς χρήστες. Πρόκειται για περιβάλλοντα που χρησιμοποιούνται όλο και περισσότερο για επικοινωνία, ψυχαγωγία και μάθηση στο διαδίκτυο.
- Το Λογισμικό εξάσκησης- εφαρμογών (Drill and Practice).
- Το Λογισμικό παρουσίασης ή διαλέξεων (Tutorial).
- Τα Προγράμματα δημιουργικότητας και φαντασίας.
- Το Διερευνητικό λογισμικό, πρόκειται για ένα περιβάλλον μάθησης μέσω καθοδηγούμενης ανακάλυψης και διερεύνησης.
- Τα Λογισμικά προσομοίωσης,
- Οι Μικρόκοσμοι,
- Το Web quest το οποίο συνιστά μια εφαρμογή όπου οι μαθητές αποτυπώνουν τις πληροφορίες που θα λάβουν σχεδόν στο σύνολό τους από το διαδίκτυο.

Τα ψηφιακά περιβάλλοντα όπως τα παραπάνω παρέχουν στους μαθητές τη δυνατότητα να προχωρήσουν σε ανάλυση πληροφοριών και στοιχείων που κρίνονται αναγκαία για το διάβασμα και το γράψιμο προσφέροντας μεγαλύτερη ευκολία και μεγαλύτερη ποικιλία.

Βοηθητικά είναι επίσης τα ψηφιακά περιβάλλοντα επεξεργασίας κειμένων, τα οποία παρέχουν στους μαθητές τη δυνατότητα της σύνθεσης και της επεξεργασίας γραπτών

κειμένων με μεγαλύτερη ευκολία και με ποικιλία στην παρουσίαση. Παράλληλα, το διαδίκτυο επιτρέπει την πρόσβαση σε έναν πολύ μεγάλο αριθμό κειμένων. Έτσι οι μαθητές μπορούν να γνωρίσουν διαφορετικά κειμενικά είδη και κειμενικούς τύπους, να μάθουν τα χαρακτηριστικά και τη δομή τους, να καταβάλουν προσπάθεια για να τα κατανοήσουν, να τα συγκρίνουν και να τα σχολιάσουν. Ακόμη, η χρήση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου επιτρέπει την επικοινωνία μεταξύ των μελών της σχολικής κοινότητας ή και με άλλους ανθρώπους. Με τη χρήση των ηλεκτρονικών λεξικών και των σωμάτων κειμένων οι μαθητές μπορούν να λάβουν πληροφορίες για την ορθογραφία, τη σύνταξη, τη γραμματική και τις σημασίες των λέξεων με μεγαλύτερη ευκολία και ανά πάσα στιγμή.

Η ΣΤ' τάξη του δημοτικού σχολείου είναι μια από τις τάξεις στην οποία μπορούν να αξιοποιηθούν στο έπακρο τα παραπάνω ψηφιακά εργαλεία και μέσα, δεδομένου ότι τα παιδιά έχουν φτάσει σε ένα γνωστικό επίπεδο όπου έχουν κατακτήσει τις βασικές γνώσεις του γλωσσικού μαθήματος, οπότε δύνανται να εμβαθύνουν στις έννοιες και να ασχοληθούν με πολυτροπικά κείμενα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

6.1 Πολυγραμματισμοί

Ο Πολυγραμματισμός (Multiliteracy) ως έννοια συνιστά την ικανότητα που κατέχει κάποιος ώστε να μπορεί να προχωρήσει στην αναγνώριση, την ερμηνεία, τη δημιουργία και την επικοινωνία ενός νοήματος μέσα από διάφορες οπτικές ποικίλων μορφών λεκτικής και μη λεκτικής επικοινωνίας (Cope & Kalantzis, 2000). Σε αυτόν βασίζεται και ο σύγχρονος σχεδιασμός γλωσσικών δραστηριοτήτων που στοχεύει στην παραγωγή και την κατανόηση διαφορετικών ειδών κειμένων. Όμως ο πολυγραμματισμός συνδέεται και με την κατανόηση ότι υπάρχουν παράγοντες κοινωνικοί, οικονομικοί και πολιτισμικοί που επηρεάζουν τον τρόπο που οι άνθρωποι επικοινωνούν στη σύγχρονη εποχή ((Μπρατίτσης & Κηπουρουπόλου, 2022).

Στην εκπαίδευση ο πολυγραμματισμός εξυπηρετεί τις ανάγκες για την επίτευξη της ανάπτυξης πολυμεσικού γραμματισμού και των δεξιοτήτων του 21ου αι. ,οι οποίες είναι η επικοινωνία, η συνεργασία, συνδημιουργία και η κριτική σκέψη και συμβάλλουν στην καλλιέργεια της αλληλεπίδρασης, των μεταγνωστικών δεξιοτήτων, την συνεργατικότητα και τη συνειδητοποίηση της δυνατότητας κατασκευής κοινωνικών ταυτοτήτων. Άλλωστε, ο πολυγραμματισμός συνδέεται με την πολυμεσικότητα και την ύπαρξη ποικίλων μορφών έκφρασης μέσα από τα ψηφιακά μέσα της σύγχρονης εποχής. Σε αυτό το πλαίσιο, η δημιουργία γλωσσικών δραστηριοτήτων μέσω ψηφιακών εφαρμογών μπορεί να συμβάλει στην επίτευξη όλων των παραπάνω στόχων για τις ανάγκες των μαθητών προκειμένου να μπορέσουν να παρακολουθήσουν τις αλλαγές στην κοινωνία της σύγχρονης εποχής που είναι ραγδαίες (Μπρατίτσης & Κηπουρουπόλου, 2022).

6.2 Πολυτροπικά κείμενα στην εκπαίδευση

Στην εποχή των οπτικοακουστικών μέσων και της νέας τεχνολογίας η δύναμη της εικόνας έχει γίνει ακόμη μεγαλύτερη και ο συνδυασμός της με άλλους σημειωτικούς τρόπους επιβάλλει την στροφή των εκπαιδευτικών συστημάτων προς την καλλιέργεια

δεξιοτήτων που βοηθούν στην κριτική επεξεργασία πολυτροπικών κειμένων (Messaris, 1994).

Ειδικότερα, απαιτείται η ενίσχυση τεχνικών οι οποίες δίνουν έμφαση στην καλλιέργεια της ικανότητας των παιδιών να κατανοούν και να παράγουν κείμενα προερχόμενα από ψηφιακά περιβάλλοντα επικοινωνίας και να κρατούν θετική στάση απέναντι στις οπτικές τέχνες. Η ενασχόληση των μαθητών με τεχνικές επεξεργασίας των πολυτροπικών κειμένων συμβάλλει εκτός από την κατάκτηση της περιγραφικής και λειτουργικής γνώσης της γλώσσας και στην κριτική της επίγνωση. Μέσα στο περιβάλλον του σχολείου η διδασκαλία πολυτροπικών κειμένων προωθεί τον οπτικό γραμματισμό και την επαφή με διάφορα σημειωτικά μέσα συμπεριλαμβανομένων των εικόνων, των συμβόλων, του ήχου και των σχεδίων πέρα από τις λέξεις. Αυτή η κατεύθυνση της γλωσσικής δεξιότητας οδηγεί στην καλλιέργεια μιας ευρύτερης γκάμας δεξιοτήτων που συνδέονται με τον πολυτροπικό γραμματισμό και στοχεύει στην ικανοποίηση των επικοινωνιακών αναγκών των μαθητών. Η μελέτη των πολυτροπικών κειμένων φέρνει τους μαθητές σε επαφή με ποικίλες όψεις της κοινωνικής, πολιτισμικής και πολιτικής πραγματικότητας. Ως εκ τούτου η κριτική προσέγγιση ενός τέτοιου κειμένου προωθεί την καλλιέργεια του γόνιμου προβληματισμού και αναστοχασμού πάνω στα κοινωνικά θέματα (Οικονομάκου, 2022).

Τα πολυτροπικά κείμενα που εντάσσονται στη διδασκαλία της γλώσσας μπορούν να μετατρέψουν τους μαθητές σε κρατικούς χρήστες της γλώσσας και να μπορούν έτσι να είναι υποψιασμένοι απέναντι στην παραπληροφόρηση. Ακόμη, μέσα από τα πολυτροπικά κείμενα που παρουσιάζουν την γραμματική μέσω της οπτικής επικοινωνίας οι μαθητές μπορούν να ενημερωθούν σχετικά με τις πρακτικές λόγου που κυριαρχούν. Εξάλλου, η μελέτη των πολυτροπικών κειμένων μέσω των ψηφιακών πηγών και εργαλείων απαιτεί βέβαια την καλλιέργεια ψηφιακών δεξιοτήτων όμως επιτρέπει στους μαθητές να αντιληφθούν πώς η διδασκαλία της γλώσσας μπορεί να ευοδωθεί μέσω διαφορετικών μέσων και να υπηρετήσει τις μαθησιακές τους ανάγκες μετατρέποντας το μάθημα της γλώσσας σε μια ενδιαφέρουσα ενασχόληση. Τέλος, η ενσωμάτωση στη γλωσσική διδασκαλία διαφόρων κειμένων και δραστηριοτήτων ψηφιακού λόγου δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να συνδέσουν τις εμπειρίες τους με τα υπόλοιπα γνωστικά αντικείμενα του προγράμματος σπουδών (Οικονομάκου, 2022).

6.3 Το προτεινόμενο ψηφιακό υλικό

Το ψηφιακό υλικό που δημιουργήθηκε με αφορμή την παρούσα εργασία είναι πρωτότυπο ψηφιακό υλικό κατασκευασμένο εξ ολοκλήρου με στόχο τις ανάγκες του μαθήματος της γλώσσας της ΣΤ' Δημοτικού. Πρόκειται για μια προσπάθεια η καινοτομία της οποίας έγκειται στο γεγονός ότι χρησιμοποιεί εκπαιδευτικές πλατφόρμες, προκειμένου να δημιουργήσει δραστηριότητες για την εμπέδωση των υποενοτήτων που επιλέχθηκαν. Στόχος μεταξύ άλλων είναι η προσέλκυση του ενδιαφέροντος των μαθητών και η προώθηση της μάθησης μέσω ενός πιο ευχάριστου τρόπου και μέσω της τεχνολογίας που έτσι κι αλλιώς ελκύει τους μαθητές περισσότερο. Η διαφορά σε σχέση το Φωτόδεντρο είναι ότι μπορεί να αποτελέσει υλικό για προώθηση και είναι διαθέσιμο απευθείας στο κοινό.

Για τη δημιουργία του εκπαιδευτικού υλικού επιλέχθηκαν η εκπαιδευτική πλατφόρμα e-me και τα λογισμικά livesheets, kahoot και wordwall.

Η Ψηφιακή Εκπαιδευτική Πλατφόρμα e-me (<https://e-me.edu.gr>) είναι μια σύγχρονη, ψηφιακή πλατφόρμα που λειτουργεί σε συνεργατική και κοινωνική βάση και έχει τη δυνατότητα επέκτασης. Είναι διαθέσιμη σε εκπαιδευτικούς και μαθητές και ο σχεδιασμός της εξυπηρετεί τις ανάγκες τυπικής, μη-τυπικής και άτυπης μάθησης. Άλλωστε, σημαντικό πλεονέκτημα της είναι η παροχή στη σχολική κοινότητα ενός ασφαλούς ψηφιακού χώρου εργασίας και συνεργασίας και είναι διαθέσιμη από το Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων (ΥΠΙΑΙΘ) πλατφόρμα ασύγχρονης εκπαίδευσης για τα σχολεία της ελληνικής επικράτειας. Η e-me αποτελεί ένα προσωπικό περιβάλλον μάθησης μέσα στο οποίο δίνεται η δυνατότητα στους χρήστες να δημιουργήσουν ιδιωτικούς και δημόσιους χώρους συνεργασίας, τις ονομαζόμενες κυψέλες, να επικοινωνήσουν και να δικτυωθούν μεταξύ τους, να οργανώσουν, να αποθηκεύσουν και να ανταλλάξουν αρχεία σε περιβάλλον cloud, να δημιουργήσουν εύκολα και γρήγορα ψηφιακό εκπαιδευτικό υλικό και να αναθέσουν και να παρακολουθήσουν εργασίες, να προβάλουν τη δουλειά τους μέσω συνεργατικών και ατομικών ιστολογίων και να αξιοποιήσουν ανοιχτούς εκπαιδευτικούς πόρους από τα αποθετήρια Φωτόδεντρο ή κάποιο άλλο μέσο ενώ υποστηρίζεται και η παροχή ψηφιακών εργαλείων για την υποστήριξη της διδασκαλίας και της μάθησης (<https://auth.e-me.edu.gr/?eme=https://e-me.edu.gr/&cause=no-token&eat=dcc88aa216e193e3a661c5eb61cd6c32>).

Το livesheets είναι ένα λογισμικό που διατίθεται δωρεάν στο διαδίκτυο και ο χρήστης μπορεί να δημιουργήσει διαδραστικά φύλλα εργασίας για οποιοδήποτε αντικείμενο επιθυμεί με βάση μια σειρά από πρότυπα. Το wordwall είναι μια ιστοσελίδα που προσφέρει τη δυνατότητα δημιουργίας ψηφιακών ασκήσεων με βάση μια σειρά από πρότυπα και με τρόπο παιγνιώδη και διασκεδαστικό. Το Kahoot! είναι μία δωρεάν web εφαρμογή που μας επιτρέπει να δημιουργήσουμε τα δικά μας κουίζ με ερωτήσεις και απαντήσεις πολλαπλών επιλογών, και να τα μοιραστούμε με φίλους ή τους μαθητές μας, οι οποίοι μπορούν να παίξουν online ταυτόχρονα και σε πραγματικό χρόνο ή σε ορισμένο χρόνο που δίδεται από αυτόν που θα δημιουργήσει το κουίζ. Πρόκειται για ένα διασκεδαστικό και παράλληλα εκπαιδευτικό παιχνίδι ενώ μετά από κάθε απάντηση υπάρχει σκορ των μαθητών με τις σωστές απαντήσεις αλλά και με βάση το χρόνο που απάντησαν (<https://www.dwrean.net/2020/11/kahoot-dorean-kouiz.html>).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΥΛΙΚΟΥ – ΣΧΕΔΙΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤ΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

7.1 Σχέδιο μαθήματος ορισμός

Το σχέδιο μαθήματος συνιστά μια μορφή οργανωμένων σε ένα πλάνο προσωπικών σημειώσεων το οποίο δημιουργεί ο εκπαιδευτικός προκειμένου η διδασκαλία του να είναι αποτελεσματική. Περιλαμβάνει τη συγκέντρωση πληροφοριών για το επιστημονικό περιεχόμενο του μαθήματος, την αναπλαισίωση της επιστημονικής γνώσης σε σχολική γνώση αλλά και τη διδακτική μεθοδολογία που θα ακολουθήσει ο εκπαιδευτικός κατά τη μαθησιακή διαδικασία. Ακόμη εμπεριέχει το εκπαιδευτικό υλικό που θα χρησιμοποιήσει ο διδάσκοντας όπως τα φύλλα εργασίας και τις άτυπες μορφές μάθησης, για την αναγκαία υλικοτεχνική υποδομή όπως εκπαιδευτικά λογισμικά, διαδραστικός πίνακας κτλ. και για την αξιολόγηση του μαθήματος.

Το σχέδιο μαθήματος προϋποθέτει προγραμματισμό, οργάνωση, μελέτη και δεξιότητα για τον εκπαιδευτικό σχεδιασμό αλλά συνάμα συνιστά ιδιαίτερα χρήσιμο εργαλείο για τον εκπαιδευτικό μέσα στη σχολική τάξη (http://amaked-thrak.pde.sch.gr/symdim-kav4/pdf/sxedia_mathimatos.pdf).

Στο σύγχρονο σχολείο το σχέδιο μαθήματος επιβάλλεται να χρησιμοποιεί τις ΤΠΕ. Ο σχεδιασμός ψηφιακών δραστηριοτήτων συντελεί στη δημιουργική και ελκυστική μάθηση ενώ απευθύνεται ταυτόχρονα σε όλα τα παιδιά. Στο γλωσσικό μάθημα η χρήση πολυτροπικών κειμένων θεωρείται σημαντική καθώς ανταποκρίνεται στις προσδοκίες της νέας εποχής της πληροφορίας και συμβάλλει στην καλύτερη πρόσληψη της μάθησης (Kalantzis, Cope & Arvanitis, 2011).

7.2 Προτεινόμενα σχέδια μαθήματος για το μάθημα της Γλώσσας της ΣΤ' Δημοτικού

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί θα παρουσιαστούν ενδεικτικά σχέδια μαθήματος για τις παρακάτω ενότητες από το εμπλουτισμένο βιβλίο της Στ' Δημοτικού της Γλώσσας:

Ενότητα 4 – Διατροφή

Ενότητα 7 – Η ζωή έξω από την πόλη

Ενότητα 10- Ατυχήματα

Ενότητα 13 – Τρόποι ζωής και επαγγέλματα

Το περιεχόμενο των σχεδίων μαθήματος ως επί το πλείστον θα βασιστεί στις εξής πλατφόρμες δημιουργίας εκπαιδευτικού υλικού: e-me, kahoot!, wordwall, livesheets.

1° Σχέδιο μαθήματος – Ενότητα 4 – Διατροφή

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Τάξη: ΣΤ'

Γνωστικό αντικείμενο: Γλώσσα

Αριθμός μαθητών: 20

Θεματική ενότητα: Ενότητα 4 - Διατροφή

ΤΙΤΛΟΣ: Η πολύ λαίμαργη φάλαινα που έφαγε τη θάλασσα - επεξεργασία κειμένου

ΜΕΣΑ

Υλικά και εποπτικά μέσα: Ηλεκτρονικός υπολογιστής, προτζέκτορας, διαδραστικός πίνακας, εκπαιδευτική πλατφόρμα e me

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Γενικός Σκοπός του μαθήματος της Γλώσσας:

Με το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών του 2011 τονίζεται η ανάγκη για ποικιλομορφία στα διδασκόμενα κείμενα προκειμένου να επιτευχθεί η ανάπτυξη επικοινωνιακών και κοινωνικών δεξιοτήτων μέσω του γλωσσικού μαθήματος, δεξιότητες που θα συμβάλουν στην ομαλή ένταξη των μαθητών ως αυριανών ενεργών πολιτών.

Διδακτικοί στόχοι:

Οι μαθητές της ΣΤ' Δημοτικού στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας να καταστούν ικανοί:

Να συνειδητοποιούν την ποικιλία των λόγων ανάγνωσης ενός κειμένου (π.χ. απόκτηση πληροφορίας, ενημέρωση).

Να καλλιεργούν διαφορετικές αναγνωστικές στρατηγικές του γραπτού κειμένου (συνολική κατανόηση, επικέντρωση σε συγκεκριμένη πληροφορία, προσωπική ερμηνεία με βάση σημεία του κειμένου).

Να αντλούν πληροφορίες από διαφορετικά είδη κειμένων όπως τα ποιητικά

Να επιλέγουν τις κατάλληλες πληροφορίες από το κείμενο για την απόδοση του νοήματος που κάθε φορά θεωρείται πιο σημαντικό.

Να εντοπίζουν την πολυφωνικότητα των κειμένων και διακρίνουν την οπτική του συγγραφέα.

Να αξιολογούν την αποτελεσματικότητα των κειμένων που επεξεργάζονται.

Να κατακτούν ειδικό λεξιλόγιο σε σχέση με το θέμα του κειμένου και το κειμενικό είδος.

Να χρησιμοποιούν λεξικά για να μάθουν άγνωστες λέξεις ή ορισμένες σημασίες λέξεων.

Να κατανοούν το αλληγορικό νόημα ενός κειμένου.

Να αντιληφθούν το ρόλο του ανθρώπου σε σχέση με την καταστροφή του

περιβάλλοντος.

Να ευαισθητοποιηθούν απέναντι στην προστασία του περιβάλλοντος.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ

Ανακαλυπτική, διερευνητική, ομαδοσυνεργατική

ΠΡΟΫΠΑΡΧΟΥΣΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ

Δυνατότητα ευχερούς ανάγνωσης και κατανόησης κειμένου

ΠΟΡΕΙΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ- ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Πορεία διδασκαλίας:

Αφόρμηση: Με τη χρήση του διαδραστικού πίνακα και τις κατευθυνόμενες ερωτήσεις του εκπαιδευτικού δημιουργείται ένας εννοιολογικός χάρτης με πρωτεύοντες άξονες την ποίηση, την αλληγορία, το νόημα και δευτερεύοντες το περιβάλλον, την καταστροφή, την υπερεκμετάλλευση των φυσικών πόρων.

Δραστηριότητα 1^η:

Παρουσίαση του ποιήματος του σχολικού εγχειριδίου " Η πολύ λαίμαργη φάλαινα που έφαγε όλη τη θάλασσα" σε ένα interactive βίντεο με ερωτήσεις κατανόησης του κειμένου που έχει δημιουργηθεί στην πλατφόρμα e-me.

Δραστηριότητα 2^η:

Με τη χρήση της εφαρμογής true or false της πλατφόρμας e me δημιουργούνται ερωτήσεις κατανόησης του ποιήματος του σχολικού εγχειριδίου " Η πολύ λαίμαργη φάλαινα που έφαγε όλη τη θάλασσα".

Δραστηριότητα 3^η:

Με τη χρήση της εφαρμογής collage της πλατφόρμας e-me παρουσιάζεται στα παιδιά το εναλλακτικό ποίημα με τίτλο "Ο πολύ λαιμαργός λύκος που έφαγε όλο το δάσος" και το αυθεντικό κείμενο "Η πολύ λαιμαργή φάλαινα που έφαγε όλη τη θάλασσα". Τα παιδιά χωρίζονται σε πέντε ομάδες των τεσσάρων ατόμων. Γίνεται σύγκριση των δύο ποιημάτων και καταγράφονται οι απαντήσεις της κάθε ομάδας στο διαδραστικό πίνακα.

Δραστηριότητα 4^η:

Αναζήτηση στο Ηλεκτρονικό λεξικό Τριανταφυλλίδη

http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/index.html

των σημασιών παρακάτω λέξεων:

Βουλμία, απληστία, υπερεκμετάλλευση, λαιμαργία, μεταμέλεια

Αξιολόγηση

Η τελική αξιολόγηση της εμπέδωσης της υποενότητας προτείνεται να γίνει με την ανάθεση εργασίας στα παιδιά με θέμα τη συγγραφή ενός ποιήματος παρόμοιας μορφής σε word από τα παιδιά χωρισμένα σε πέντε ομάδες των τεσσάρων ατόμων και την αξιολόγηση από τον εκπαιδευτικό με βάση μια ρουμπρίκα αξιολόγησης που θα ανέβει στην πλατφόρμα του e-me.

2° Σχέδιο μαθήματος – Ενότητα 7 – Η ζωή έξω από την πόλη

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Τάξη: ΣΤ΄

Γνωστικό αντικείμενο: Γλώσσα

Αριθμός μαθητών: 20

Θεματική ενότητα: Ενότητα 7 – Η ζωή έξω από την πόλη

Χρονική διάρκεια μαθήματος: 2 διδακτικές ώρες

ΤΙΤΛΟΣ: Παρουσίαση πληροφοριών για ένα γεγονός που συνέβη

ΜΕΣΑ

Υλικά και εποπτικά μέσα: Ηλεκτρονικός υπολογιστής, προτζέκτορας, διαδραστικός πίνακας, εκπαιδευτικό λογισμικό liveworksheets και kahoot!

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Σκοποί και στόχοι του μαθήματος:

Γενικός Σκοπός του μαθήματος της Γλώσσας:

Με το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών του 2011 τονίζεται η ανάγκη για ποικιλομορφία στα διδασκόμενα κείμενα προκειμένου να επιτευχθεί η ανάπτυξη επικοινωνιακών και κοινωνικών δεξιοτήτων μέσω του γλωσσικού μαθήματος, οι οποίες θα συμβάλουν στην ομαλή ένταξη των μαθητών ως αυριανών ενεργών

πολιτών.

Διδακτικοί στόχοι:

Οι μαθητές της ΣΤ' Δημοτικού στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας να καταστούν ικανοί:

Να αναγνωρίζουν κείμενα που δημοσιεύονται στον τύπο όπως τα άρθρα.

Να παρουσιάζουν ένα γεγονός που συνέβη ακολουθώντας συγκεκριμένα βήματα.

Να εργάζονται με πολυτροπικά κείμενα.

Να μεταφέρουν πληροφορίες για ένα γεγονός στον προφορικό λόγο.

Να χρησιμοποιούν τις ερωτήσεις ως μέσο για την άντληση πληροφοριών

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ

Ανακαλυπτική, διερευνητική

ΠΡΟΫΠΑΡΧΟΥΣΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ

Ευχέρεια στην ανάγνωση και κατανόηση κειμένων

ΠΟΡΕΙΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ- ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Διδασκαλία των βημάτων παρουσίασης πληροφοριών ενός γεγονότος που συνέβη σε ppt

Δραστηριότητα 1^η:

Δίνεται άρθρο από εφημερίδα και ζητείται από τους μαθητές να περιγράψουν το γεγονός.

Δραστηριότητα 2^η:

Δίνονται σύντομες ειδήσεις από εφημερίδες και ζητείται από τους μαθητές να δώσουν τίτλους που να προκαλούν το ενδιαφέρον των αναγνωστών.

Δραστηριότητα 3^η:

Δίνεται ένα γεγονός που συνέβη και ζητείται από τους μαθητές με βάση έναν πίνακα που περιέχει τα βασικά ερωτήματα για την περιγραφή ενός γεγονότος να κρατήσουν σημειώσεις προκειμένου να συντάξουν ένα άρθρο σχετικό με το θέμα .

Δραστηριότητα 4^η:

Δίνονται φωτογραφίες από ένα γεγονός που συνέβη και ζητείται από τους μαθητές να συντάξουν μια είδηση με βάση τις οδηγίες για τη περιγραφή που έχουν μάθει.

Αξιολόγηση

Η τελική αξιολόγηση της εμπέδωσης της υποενότητας προτείνεται να γίνει με τη χρήση μιας είδησης από το διαδίκτυο με εικόνες και ήχο που διατίθεται στη διεύθυνση: <https://www.lifo.gr/now/world/se-ayton-ton-zoologiko-kipo-den-taizoyn-ta-zoa-den-tha-mporoysan-alloste-einai-apo-lego> και γίνεται παρουσίαση της είδησης από τους μαθητές χωρισμένων ανά ομάδες σε ένα ppt με βάση τον τρόπο περιγραφής των γεγονότων που έχουν μάθει. Κατά την παρουσίαση η δασκάλα κρατά ένα ημερολόγιο καταγραφής της επίδοσης και έτσι προκύπτει η τελική αξιολόγηση.

3^ο Σχέδιο μαθήματος – Ενότητα 7 – Η ζωή έξω από την πόλη

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Τάξη: ΣΤ'

Γνωστικό αντικείμενο: Γλώσσα

Αριθμός μαθητών: 20

Θεματική ενότητα: Ενότητα 7 – Η ζωή έξω από την πόλη

Τίτλος: Κυριολεξία – Μεταφορά

Χρονική διάρκεια μαθήματος: 2 διδακτικές ώρες

ΤΙΤΛΟΣ: Παρουσίαση πληροφοριών για ένα γεγονός που συνέβη

ΜΕΣΑ

Ηλεκτρονικός υπολογιστής, προτζέκτορας, διαδραστικός πίνακας, εκπαιδευτικό λογισμικό liveworksheets και kahoot!

ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Γενικός Σκοπός του μαθήματος της Γλώσσας:

Με το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών του 2011 τονίζεται η ανάγκη για ποικιλομορφία στα διδασκόμενα κείμενα προκειμένου να επιτευχθεί η ανάπτυξη επικοινωνιακών και κοινωνικών δεξιοτήτων μέσω του γλωσσικού μαθήματος, οι οποίες θα συμβάλουν στην ομαλή ένταξη των μαθητών ως αυριανών ενεργών πολιτών.

Διδακτικοί στόχοι:

Οι μαθητές της ΣΤ' Δημοτικού στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας να καταστούν ικανοί:

Να αναγνωρίζουν τι είναι κυριολεξία.

Να αναγνωρίζουν τι είναι μεταφορά.

Να αναγνωρίζουν τις διαφορές μεταξύ τους.

Να εντοπίζουν σε ένα κείμενο την κυριολεξία και τη μεταφορά.

Να σχηματίζουν κυριολεκτικές και μεταφορικές φράσεις.

Να μετασχηματίζουν τις κυριολεκτικές προτάσεις σε μεταφορικές και το αντίστροφο.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ

Ανακαλυπτική, διερευνητική

ΠΡΟΫΠΑΡΧΟΥΣΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ

Ευχέρεια στην ανάγνωση και κατανόηση κειμένων

ΠΟΡΕΙΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ – ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Διδασκαλία της νέας έννοιας με τη χρήση του διαδραστικού πίνακα και την τεχνική της ιδεοθύελλας.

Δραστηριότητα 1^η:

Δίνεται στους μαθητές άσκηση με αντιστοίχιση μεταφορικών και κυριολεκτικών φράσεων ως δραστηριότητα στο εκπαιδευτικό λογισμικό liveworksheets.

Δραστηριότητα 2^η:

Δίνεται στους μαθητές άσκηση μετατροπής φράσεων από κυριολεξία σε μεταφορά και το αντίστροφο ως δραστηριότητα στο εκπαιδευτικό λογισμικό liveworksheets.

Δραστηριότητα 3^η:

Δίνεται στους μαθητές άσκηση με κείμενο και ζητείται η εύρεση μεταφορικών και κυριολεκτικών φράσεων ως δραστηριότητα στο εκπαιδευτικό λογισμικό liveworksheets.

Αξιολόγηση

Η τελική αξιολόγηση της εμπέδωσης της υποενότητας προτείνεται να γίνει με τη χρήση της εφαρμογής ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής του εκπαιδευτικού λογισμικού kahoot!.

4^ο Σχέδιο μαθήματος – Ενότητα 10 – Ατυχήματα

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Τάξη: ΣΤ'

Γνωστικό αντικείμενο: Γλώσσα

Αριθμός μαθητών: 20

Θεματική ενότητα: Ενότητα 10 – Ατυχήματα

Χρονική διάρκεια μαθήματος: 2 διδακτικές ώρες

ΤΙΤΛΟΣ

Γραμματική – Αντωνυμίες

ΜΕΣΑ

Ηλεκτρονικός υπολογιστής, προτζέκτορας, διαδραστικός πίνακας, εκπαιδευτικό λογισμικό wordwall

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ

Ανακαλυπτική, διερευνητική

ΠΡΟΫΠΑΡΧΟΥΣΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ

Πτώσεις, αριθμοί και γένη των κλιτικών

ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Γενικός Σκοπός του μαθήματος της Γλώσσας:

Με το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών του 2011 τονίζεται η ανάγκη για ποικιλομορφία στα διδασκόμενα κείμενα προκειμένου να επιτευχθεί η ανάπτυξη επικοινωνιακών και κοινωνικών δεξιοτήτων μέσω του γλωσσικού μαθήματος, οι οποίες θα συμβάλουν στην ομαλή ένταξη των μαθητών ως αυριανών ενεργών πολιτών.

Διδακτικοί στόχοι:

Οι μαθητές της ΣΤ' Δημοτικού στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας να καταστούν ικανοί:

Να αναγνωρίζουν τι είναι αντωνυμία.

Να διαχωρίζουν τα διάφορα είδη των αντωνυμιών.

Να κλίνουν τις αντωνυμίες στα διάφορα πρόσωπα.

Να εντοπίζουν το ξεχωριστά είδη αντωνυμίας σε μια πρόταση ή ένα κείμενο.

Να χρησιμοποιούν τις αντωνυμίες στο λόγο.

Να σχηματίζουν προτάσεις με τον κατάλληλο τύπο αντωνυμίας.

ΠΟΡΕΙΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ- ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Πορεία διδασκαλίας:

Διδασκαλία της νέας έννοιας μέσω καρτών οι οποίες θα προβληθούν στον προτζέκτορα

Δραστηριότητα 1^η:

Δίνεται στους μαθητές άσκηση κατασκευασμένη με το εκπαιδευτικό λογισμικό wordwall και την εφαρμογή αντιστοίχιση

Δραστηριότητα 2^η:

Δίνεται στους μαθητές άσκηση κατασκευασμένη με το εκπαιδευτικό λογισμικό wordwall και την εφαρμογή ποια λέξη λείπει

Δραστηριότητα 3^η:

Δίνεται στους μαθητές άσκηση κατασκευασμένη με το εκπαιδευτικό λογισμικό wordwall και την εφαρμογή Σωστό ή Λάθος

Αξιολόγηση

Η τελική αξιολόγηση της εμπέδωσης της υποενότητας προτείνεται να γίνει με τη χρήση της εφαρμογής τηλεπαιχνίδι από το εκπαιδευτικό λογισμικό wordwall.

Οι διευθύνσεις του ψηφιακού υλικού

Τεστ Κυριολεξία και Μεταφορά

<https://wordwall.net/el/resource/39720013>

Wordwall Δημιουργήστε καλύτερα μαθήματα γρηγορότερα Αρχική Δυνατότητες Οι δραστηριότητές μου Τα αποτελέσματά μου **Νέα δραστηριότητα**

0:28

Μεταφο

Μεταφορά

Η θάλασσα είναι βαθιά

Τεστ Κυριολεξία ή Μεταφορά ΣΤ Δημοτικού

από Anamanth2022

Μοιραστείτε

Προσθήκη ετικετών

Επεξεργασία περιχομένου

Ανάθεση εργασίας

Περισσότερα

Τεστ Αντωνυμίες

<https://wordwall.net/el/resource/39675376>

Wordwall Δημιουργήστε καλύτερα μαθήματα γρηγορότερα Αρχική Δυνατότητες Οι δραστηριότητές μου Τα αποτελέσματά μου **Νέα δραστηριότητα**

0:15

Ποια αντωνυμία είναι προσωπική;

α Εμείς

β Εκείνες

γ Καθένας

1 από 10

Μοιραστείτε

Επεξεργασία περιχομένου

Ανάθεση εργασίας

Περισσότερα

Ασκήσεις στις αντωνυμίες
<https://wordwall.net/el/resource/39673409>

Wordwall Δημιουργήστε καλύτερα μαθήματα γρηγορότερα Αρχική Δυνατότητες Οι δραστηριότητές μου Τα αποτελέσματά μου **Νέα δραστ**

0:46 ✓ 0

Μένα κτική ννυμία

Σωστό Λάθος

Απάντησε Σωστό ή Λάθος και μάθε τις αντωνυμίες

από Anamanth2022

Προσθήκη ετικετών

Επεξεργασία περιχομένου Ανάθεση εργασίας Περισσότερα

Μοιραστείτε

<https://wordwall.net/el/resource/39645152>

Wordwall Δημιουργήστε καλύτερα μαθήματα γρηγορότερα Αρχική Δυνατότητες Οι δραστηριότητές μου Τα αποτελέσματά μου **Νέα δραστ**

0:08 ◀ 1 από 8 ▶

μου σου

στέλνω τις ευχές

Υποβολή απαντήσεων

Βρες την αντωνυμία που ταιριάζει

από Anamanth2022

Προσθήκη ετικετών

Επεξεργασία περιχομένου Ανάθεση εργασίας Περισσότερα

Μοιραστείτε

Wordwall Δημιουργήστε καλύτερα μαθήματα γρηγορότερα Αρχική Δυνατότητες Οι δραστηριότητές μου Τα αποτελέσματά μου **Νέα δραστ**

0:09

Ποιος	Κάποιος	Μόνοι μας	Εκείνος
Δικοί μας	Εαυτός	Εγώ	Όσες

Κτητική Δεικτική
 Αναφορική Αυτοπαθής
 Προσωπική Ερωτηματική
 Οριστική Αόριστη

Υποβολή απαντήσεων

Αντωνυμίες ΣΤ Δημοτικού

από Anamanth2022
+ Προσθήκη ετικετών Επεξεργασία περιεχομένου Ανάθεση εργασίας Περισσότερα

Κυριολεξία ή Μεταφορά

Κυριολεξία – Μεταφορά

Δραστηριότητα 1^η

Να σημειώσετε δίπλα σε κάθε φράση τη λέξη που ταιριάζει (Κυριολεξία – Μεταφορά):

Ο Γιάννης έχει χρυσή καρδιά

Ο παπαγάλος πέταξε στον κήπο

Ο καιρός είναι στενάχωρος

Σου εύχομαι όνειρα γλυκά

Το τρένο ταξιδεύει για Θεσσαλονίκη

Ο καφές ήταν καυτός

Είναι άνθρωπος με λεπτά αισθήματα

Το βλέμμα του είναι καθαρό

Δραστηριότητα 2^η

Να μετατρέψετε τις παρακάτω φράσεις από κυριολεξία σε μεταφορά και το αντίστροφο:

Πικρό φάρμακο

Σκληρή πέτρα

Η ζωή έξω από την πόλη

<https://www.liveworksheets.com/yq3295467sl>

Δραστηριότητα 1^η

Διαβάστε το παρακάτω άρθρο και περιγράψτε το γεγονός που παρουσιάζει βήμα βήμα

Το αγροτικό που έγινε έλκηθρο και τα χαμόγελα μικρών και μεγάλων για το event

Θεσσαλονίκη: Ο Άη Βασίλης με το έλκηθρο του... στην Τσιμισκή!

Μια ευχάριστη έκπληξη περίμενε τους Θεσσαλονικείς το βράδυ του Σαββάτου στο κέντρο της πόλης.

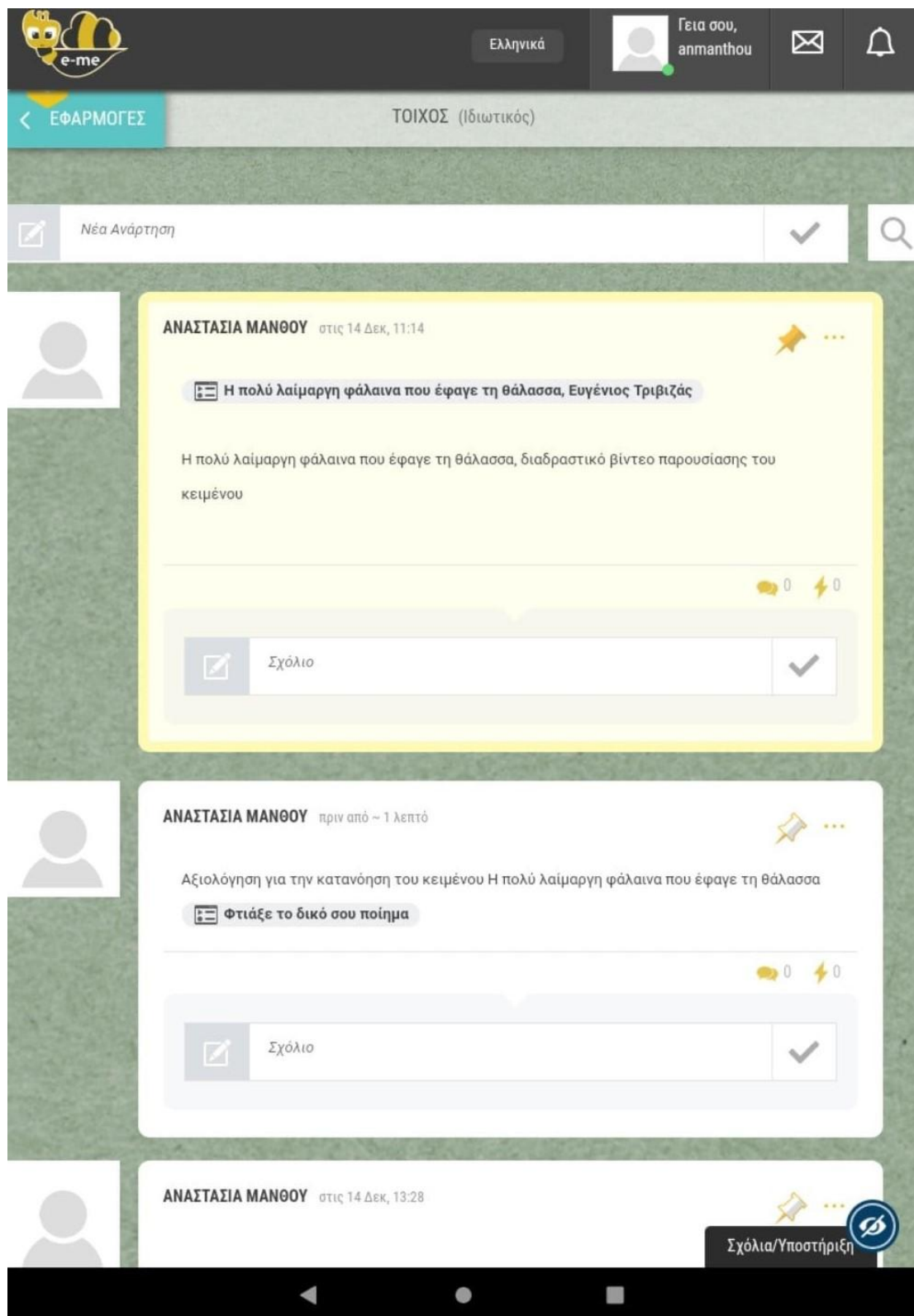
Ο Άη Βασίλης με το έλκηθρό του και τους μικρούς του βοηθούς έκανε βόλτα σε κεντρικούς δρόμους της Θεσσαλονίκης, όπως στην Τσιμισκή.

Υπό χριστουγεννιάτικους ήχους μοίρασε καραμέλες και χαμόγελα σε περαστικούς, αλλά και στους οδηγούς οχημάτων.

Πρόκειται για μια δράση του Πολιτιστικού Συλλόγου Ασβεσταριωτών «Γκόνοζ Γιώτας» από το Μελίσσι Γιαννιτσών, οι οποίοι μετέτρεψαν ένα αγροτικό σε έλκηθρο του Άη Βασίλη. Όπως εξήγησαν στο GRTimes. Γr οι συμμετέχοντες στο event, κατά τις ημέρες των Χριστουγέννων τα μέλη του συλλόγου περνούν από όλα τα χωριά του νομού Πέλλας και μοιράζουν δώρα και χαρά σε μικρά παιδιά.

Το έλκηθρο έφτασε στη Θεσσαλονίκη με τα παιδιά του συλλόγου και τον Άγιο Βασίλη να χαιρετούν τον κόσμο και να εύχονται «χρόνια πολλά» σε όσους βρίσκονταν στον κέντρο της

e-me στιγμιότυπα οθόνης:

Ελληνικά Γεια σου, απανθου

 Νέα Ανάρτηση

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΜΑΝΘΟΥ στις 14 Δεκ, 13:28

H πολύ λαίμαργη φάλαινα που έφαγε όλη τη θάλασσα, Ερωτήσεις Σωστό / Λάθος
H πολύ λαίμαργη φάλαινα που έφαγε τη θάλασσα, Ευγένιος Τριβιζάς 1
H πολύ λαίμαργη φάλαινα που έφαγε τη θάλασσα, Ευγένιος Τριβιζάς 2
H πολύ λαίμαργη φάλαινα που έφαγε τη θάλασσα, Ευγένιος Τριβιζάς 3
H πολύ λαίμαργη φάλαινα που έφαγε τη θάλασσα, Ευγένιος Τριβιζάς 4
H πολύ λαίμαργη φάλαινα που έφαγε τη θάλασσα, Ευγένιος Τριβιζάς 5

 0 0

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΜΑΝΘΟΥ στις 14 Δεκ, 10:50

O πολύ λαίμαργος λύκος collage
H πολύ λαίμαργη φάλαινα που έφαγε τη θάλασσα, Ευγένιος Τριβιζάς Collage

Παρουσιάζεται στα παιδιά το εναλλακτικό ποίημα με τίτλο "Ο πολύ λαίμαργος λύκος που έφαγε όλο το δάσος" και το αυθεντικό κείμενο Η πολύ λαίμαργη φάλαινα που έφαγε όλη τη θάλασσα". Τα παιδιά χωρίζονται σε πέντε ομάδες των τεσσάρων ατόμων. Γίνεται σύγκριση των δύο ποιημάτων και καταγράφονται οι απαντήσεις της κάθε ομάδας στο διαδραστικό πίνακα.

 0 0

Σχόλια/Υποστήριξη

Συμπεράσματα

Το γλωσσικό μάθημα αξιοποιώντας την ψηφιακή τεχνολογία μπορεί να κερδίσει πολλά οφέλη, καθώς η μαθησιακή διαδικασία ενδέχεται να γίνει πιο ενδιαφέρουσα και πιο ελκυστική για τους μαθητές. Υπάρχει μια μεγάλη γκάμα ψηφιακών εργαλείων που ο εκπαιδευτικός μπορεί να χρησιμοποιήσει προκειμένου να πετύχει τον παραπάνω στόχο. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι οι μαθητές να μαθαίνουν πιο εύκολα το γλωσσικό μάθημα, να κατανοούν και να εμπεδώνουν με παιχνιδώδη τρόπο το περιεχόμενο κάθε ενότητας. Ένα μάθημα που στην παραδοσιακή του μορφή είχε καταντήσει ανιαρό τα προηγούμενα χρόνια πλέον με τη χρήση των ψηφιακών εργαλείων δόθηκε νέα πνοή. Ο συνδυασμός ήχου, εικόνας και κειμένου μπορεί να μετατρέψει το μάθημα σε διασκέδαση, συγχρόνως μπορεί να συνδυάσει πολλές γνώσεις από διάφορα θεματικά πεδία, καθώς η γλώσσα συνδέεται με όλα τα μαθήματα.

Τα σχέδια μαθήματος και το ψηφιακό υλικό θα μπορούσε να αποτελέσει εργαλείο διδασκαλίας και εφαρμογής των ΤΠΕ στο σχολείο, καθώς το υλικό αυτό που δημιουργήθηκε παραμένει αναλλοίωτο και διαθέσιμο στο διαδίκτυο προς χρήση τόσο από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς όσο και από τους μαθητές. Η πιλοτική εφαρμογή των παραπάνω κατέστη ανέφικτη καθώς δεν διαθέτουν όλες οι σχολικές μονάδες τον κατάλληλο εξοπλισμό (διαδραστικό πίνακα, προτζέκτορα).

Συνοψίζοντας, προτείνεται η δημιουργία και άλλων παρόμοιων εύχρηστων εργαλείων ούτως ώστε ο κάθε εκπαιδευτικός να δημιουργεί και να εφαρμόζει στην πράξη το δικό του πρωτότυπο υλικό που συνάδει κάθε φορά με τους στόχους του μαθήματος. Ακόμη προτείνεται η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στην δημιουργία ψηφιακού υλικού και στην χρήση των συγκεκριμένων ψηφιακών εργαλείων μαζί με την ήδη υπάρχουσα επιμόρφωση στις ΤΠΕ.

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση:

Αδαλόγλου, Κ. (2007). *Η γραπτή έκφραση των μαθητών. Προτάσεις για την αξιολόγηση και τη βελτίωσή της*. Αθήνα: Κέδρος. Ανακτήθηκε από:

<http://politropi.greek-language.gr/wp-content/uploads/2016/03/%25CE%2593%25CF%2581%25CE%25B1%25CE%25BC%25CE%25BC%25CE%25B1%25CF%2584%25CE%25B9%25CF%2583%25CE%25BC%25CE%25BF%25CC%2581%25CF%2582%25CE%25BA%25CE%25B1%25CE%25B9%25CF%2580%25CE%25BF%25CE%25BB%25CF%2585%25CF%2584%25CF%2581%25CE%25BF%25CF%2580%25CE%25B9%25CE%25BA%25CE%25BF%25CC%2581%25CF%2584%25CE%25B7%25CF%2584%25CE%25B1.pdf&ved=2ahUKEwie1rtz6f6AhUUhv0HHfBmCwsQFnoECAsQAQ&usq=A0vVaw1u dknvqMcCcUb9FmBMQ5w32>

Αναστασιάδης, Π., Μικρόπουλος Α., Σοφός, Α. & Φραγκάκη, Μ. (2010). *Ο διαδραστικός πίνακας στη σχολική τάξη: Παιδαγωγικές προσεγγίσεις -διδακτικές εφαρμογές*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Αρβανιτάκης, Ν. (1993). *Ο ηλεκτρονικός υπολογιστής στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση*. Αθήνα: ΚΟΡΦΗ.

Ασημακοπούλου, Α., Μπαλτά, Σ. (2003). Νέες τεχνολογίες στην εκπαίδευση: νέος ρόλος με αυξημένη ευθύνη για το σύγχρονο εκπαιδευτικό. *Τα εκπαιδευτικά*, σσ. 209-215.

Βοσνιάδου Σ. (1992), Η ανάπτυξη της γλώσσας και της ικανότητας για γλωσσική επικοινωνία, στο Βοσνιάδου Σ. (επιμ.), *Γλώσσα, Κείμενα Εξελικτικής*

Ψυχολογίας, τ. Α'. Αθήνα: Gutenberg, σσ. 17-33

Βοσνιάδου, Σ. (2011). *Εισαγωγή στην ψυχολογία: Βιολογικές, αναπτυξιακές και συμπεριφοριστικές προσεγγίσεις –Γνωστική ψυχολογία*. Τόμος Α', Αθήνα: Gutenberg.

Γερογιάννης Κων.& Μπούρας Αντ., (2007). *ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ – ΣΧΟΛΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ. Σχεδιασμός Αναλυτικών Προγραμμάτων Σπουδών – Νέες Τάσεις*. Ανακτήθηκε από: conf2007.edu.uoi.gr/praktika/482-605.pdf&ved=2ahUKEwjP3KGlpOv5AhWDXvEDHZ90B_oQFnoECAYQAQ&usg=AOvVaw0iXQbm1DHN1mlYguOv_BxK

Γκλαβάς, Σ. Εκπαίδευση και ποιότητα στο ελληνικό σχολείο: *Πρακτικά διημερίδων, Αθήνα, Ίδρυμα Ευγενίδου*, 20-21 Μαρτίου 2008 & Θεσσαλονίκη, Πολυτεχνική Σχολή ΑΠΘ, 17-18 Απριλίου 2008, 33-47. <http://repository.edulll.gr/edulll/handle/10795/103>

Δημητριάδης, Σ. & Μανιαδάκης, Μ. (2006). *Μελέτη επισκόπησης της Πληροφορικής. Η πληροφορική στην εκπαίδευση*. Διαθέσιμο στο:

<https://www.epe.org.gr/meleth/final/MEP20063.pdf&ved=2ahUKEwiGiOWTjpv6AhXOPOwKHVS-D9kQFnoECBkQAQ&usg=AOvVaw2IcmNh0gndXAd3MefquCPu>

Δημητριάδου, Κ (2005). «Η Γλώσσα ως αντικείμενο διδασκαλίας και ως εργαλείο των διαδικασιών μάθησης στην Υποχρεωτική Εκπαίδευση», *Τα Εκπαιδευτικά*, τεύχ.

73-74, σσ. 9-23. Ανακτήθηκε από: https://www.google.gr/url?sa=t&source=web&rct=j&url=https://eclass.uowm.gr/modules/document/file.php/ELED142/Dimitriadou_I%2520glwssa_antikeimeno_ergaleio_EKPAIDEFTIKA_2005.pdf&ved=2ahUKEwjKtN2si-f5AhU5xQIHHUJoCnIQFnoECBAQAQ&usg=AOvVaw2UDsIMc8AF2_NmXu8kPlmR

Δημητρακοπούλου Α. (2002). Διαστάσεις διδακτικής διαχείρισης των εκπαιδευτικών εφαρμογών των τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας: Προς μια ολοκληρωμένη αξιοποίησή τους στην Εκπαίδευση. Στο Χ. Κυνηγός & Ε. Δημαράκη. (Επιμέλεια) *Νοητικά Εργαλεία και Πληροφοριακά Μέσα: Παιδαγωγική Αξιοποίηση της Σύγχρονης Τεχνολογία για τη Μετεξέλιξη της Εκπαιδευτικής Πρακτικής*, σελ.57-81. Αθήνα: Καστανιώτης.

ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΟ ΕΝΙΑΙΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ-ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ (2001). Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο

- Εξαρχάκος, Θ. (1993). *Διδακτική των Μαθηματικών*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Ζήση, Σ. (2022). Ποικιλόμορφα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα: διαφοροποιώντας τη διδασκαλία στο γλωσσικό μάθημα. Στο Ε. Γρίβα (Επιμ.) ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΜΟΣ Α' ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΗ ΣΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΠΕΚ ΤΗΜΕΝΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ. Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας / ΠΕΚ «ΤΗΜΕΝΟΣ». σσ. 254-265
- Κασιμάτη, Κ., Γιαλαμάς, Β. (2001). Απόψεις εκπαιδευτικών για τη συμβολή των Νέων Τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία. *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, Τ. 5, σσ. 114-126.
- Κόμης, Β. & Ντίνας, Κ. (2011). *Μελέτη για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία της γλώσσας και της λογοτεχνίας στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: γενικό πλαίσιο και ιδιαιτερότητες*. Θεσσαλονίκη: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ.
- Κούτρας, Σ. (2020). *Η διδασκαλία της γλώσσας*. Ανακτήθηκε από: <https://www.savalas.gr/el/8-%CE%B7%CE%B4%CE%B9%CE%B4%CE%B1%CF%83%CE%BA%CE%B1%CE%BB%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B3%CE%BB%CF%89%CF%83%CF%83%CE%B1%CF%82>
- Κουτσάκος, Ι.Γ. (1986). *Σύγχρονη Διδακτική*. Λευκωσία: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου.
- Κουτσογιάννης, Δ. (2011). *Εφηβικές πρακτικές ψηφιακού γραμματισμού και ταυτότητες*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.
- Λαφατζή, Ι. (2005). *Νέες τεχνολογίες στην εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Αδελφοί Κυριακίδη Α.Ε.
- Ματσαγγούρας, Η. (2000). *Ομαδοκεντρική διδασκαλία και μάθηση*. Αθήνα: Μ.Γρηγόρης.
- Ματσαγγούρας, Η. (2003). *Η Σχολική Τάξη*. Τόμος Α (3η έκδοση). Αθήνα: Αυτοέκδοση.

- Ματσαγγούρας, Η. (2006). *Θεωρία της Διδασκαλίας* (2η έκδοση). Αθήνα: Gutenberg.
- Ματσαγγούρας, Η. (2006). *Η εξέλιξη της διδακτικής*. Αθήνα: Gutenberg.
- Ματσαγγούρας, Η. (2007). *Θεωρία και Πράξη της Διδασκαλίας. Στρατηγικές Διδασκαλίας: Η Κριτική Σκέψη Στη Διδακτική Πράξη*. Τόμος Β (5η έκδοση) Αθήνα: Gutenberg.
- Μήτκας, Κ., Τσουλής, Μ. & Πόθος, Δ. (2014). Αξιοποίηση και εφαρμογή των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη. Ο Ρόλος της σχολικής μονάδας. Στο: *Αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη*. Ημαθία, σσ. 234-246.
- Μήτσης, Ν. (1996). *Διδακτική του γλωσσικού μαθήματος. Από τη γλωσσική θεωρία στη διδακτική πράξη*. Αθήνα: Gutenberg
- Μπρατίτσης, Θ.& Κηπουρούπολου, Γ. (2022). Story Logic Net: ανάπτυξη δεξιοτήτων πολυγραμματισμού μέσα από τη διαδικτυακή συνεργατική γραφή και την ψηφιακή αφήγηση. Στο Ε. Γρίβα (Επιμ.) ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΜΟΣ Α' ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΗ ΣΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΠΕΚ ΤΗΜΕΝΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ. Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας / ΠΕΚ «ΤΗΜΕΝΟΣ» σσ. 436-447.
- Μυσερλή, Ρ. (2015). Η αξιοποίηση των ΤΠΕ στο δημοτικό σχολείο: Από τις θεωρίες μάθησης στις σύγχρονες εκπαιδευτικές εφαρμογές. Τόμ. 8 Αρ. 2Α (2015): *Καινοτομία & Έρευνα στην Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση & στις Τεχνολογίες Πληροφορίας & Επικοινωνίας*. <https://doi.org/10.12681/icodl.41>
- Νήμα, Ε. (2004). Γλωσσική ανάπτυξη και διδασκαλία. *Επιστημονικό Βήμα*, τ. 3. σσ.15-29.
- Οικονομάκου, Μ. (2022). Πολυτροπικότητα και οπτικός γραμματισμός στη διδασκαλία της γλώσσας: Προγράμματα σπουδών και Μεθοδολογικές προεκτάσεις. Στο Ε. Γρίβα (Επιμ.) ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΜΟΣ Α' ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΗ ΣΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΠΕΚ ΤΗΜΕΝΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ. Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας / ΠΕΚ «ΤΗΜΕΝΟΣ» σσ.153-166.

Παπάς, Α. (2000). *Διδακτική γλώσσας και κειμένων: Επικοινωνιακή μέθοδος διδασκαλίας*. Τόμος Γ'. Αθήνα: Αυτοέκδοση.

Πουρκός, Μ. (1997). *Ο ρόλος του Πλαισίου στην Ανθρώπινη Επικοινωνία, την Εκπαίδευση και την Κοινωνικο-ηθική Μάθηση*. Αθήνα: Gutenberg,.

Ράπτης, Α. & Ράπτη, Α. (2007). *Μάθηση και Διδασκαλία στην εποχή της πληροφορίας. Ολική προσέγγιση*. Τόμος, Α'. Αθήνα: Αυτοέκδοση.

Οδηγός για τον εκπαιδευτικό«Εργαλεία Διδακτικών Προσεγγίσεων»

Επιστημονικό Πεδίο: ΓΛΩΣΣΑ-ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Διδακτικό Μαθησιακό Αντικείμενο/Τάξη/επίπεδο εκπαίδευσης:

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ & ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ, ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ & ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ, ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2014).

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ & ΤΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ, ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2011).

Σάλτας, Β. (2009). *Στοιχεία διδακτικής και παιδαγωγικής*. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο

Σαμαρά, Σ. (2009). *Λογισμικό εφαρμογών για τη διδασκαλία του γλωσσικού μαθήματος στο Δημοτικό Σχολείο: Γενική επισκόπηση- Παιδαγωγική αξία και χρήση, στο Π. Πολίτης (επ.), Πρακτικά του Ιου Εκπαιδευτικού Συνεδρίου, Ένταξη και Χρήση των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία, Βόλος, Απρίλιος 2009.*

Ταβουλάρη, Ζ. (2002). *Το γλωσσικό μάθημα στο Δημοτικό σχολείο : Συγκριτική*

θεώρηση των Α.Π. του 1984 και του 1999. Στο 3ο Πανελλήνιο Συνέδριο.

Τσιπλητάρης, Α. (1996). *Ψυχοκοινωνιολογία της Σχολικής Τάξης*. Αθήνα.

Αθήνα: Παιδαγωγική Εταιρία Ελλάδος Ελληνική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Έρευνα.

Τζιμογιάννης Α. (2001). *Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Πραγματικότητα και Προοπτικές*. Πρακτικά

Πανελληνίου Συνεδρίου: *1ο Συνέδριο για την Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη Διδακτική Πράξη* (σ. 29-40).

Τσάμη, Ε. (2010). Διδασκαλία των ΤΠΕ στην ελληνική πρωτοβάθμια εκπαίδευση. *Εφημερίδα Επιστημονικής Έρευνας*, 4(9), 279-286.

Τσιαούση, Μ. (2010). *Πρόταση εκπαιδευτικού πλαισίου ΤΠΕ στο ελληνικό σχολείο* (αδημοσίευτη μεταπτυχιακή εργασία). Αλεξανδρούπολη: Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης

Τσολάκης, Χρ. 1995. *Από τα γράμματα στη γλώσσα. Πορεία προς τον επικοινωνιακό λόγο*. Θεσσαλονίκη: Βάνιας.

Χαραλαμπίδου, Ε. & Βεργέτη, Μ. (2010) Νέες τεχνολογίες και δημιουργική μάθηση: εκπαιδευτικό λογισμικό και εκπαίδευση από μαθητές δημοτικών σχολείων. Στο Πενκόβα: *ΤΠΕ στην εκπαίδευση των βαλκανικών χωρών. Βάρνα: Βαλκανική Εταιρεία Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης*.

Χαραλαμπόπουλος, Α. & Χατζησαββίδης, Α. (1997). *Η διδασκαλία της λειτουργικής χρήσης της γλώσσας: θεωρία και πρακτική εφαρμογή*. Θεσσαλονίκη: Κώδικας.

Χατζησαββίδης, Σωφρ. (2016). *Κοινωνία και γλώσσα: μια πολύ στενή σχέση*. Ανακτήθηκε από: https://www.google.gr/url?sa=t&source=web&rct=j&url=https://www.pi.ac.cy/pi/files/epimorfosi/analytika/epimorf/nea_ellinika/glossa_koinonia.pdf&ved=2ahUKEwjMprnDn-b5AhXNCOwKHfo4CNUQFnoECBUQAQ&usg=AOvVaw0pOv-XKzASoxzZc30F93Z9

Χατζησαββίδης, Σ., Αλεξίου, Μ. (2012). Μελέτη για το σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την εφαρμογή σεναρίων και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για τη διδασκαλία της γλώσσας και λογοτεχνίας στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: στο πλαίσιο του τυπικού γραμματισμού, για διαθεματικές διδακτικές πρακτικές, για ημιτυπικές και άτυπες σχολικές πρακτικές, με διαδραστικούς πίνακες και φορητούς υπολογιστές.

Χειλάκη, Α., & Παπαδοπούλου, Σ. (2018). *Εκπαιδευτικά γλωσσικά σενάρια με αξιοποίηση ΤΠΕ: Μία ερευνητική μελέτη*. Επιστημονική Επετηρίδα Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, 11(2), 50-69.

<http://dx.doi.org/10.12681/jret.1612>

Χορκχάϊμερ, Μ. & Αντόρνο, Τ.(1986). *Διαλεκτική του διαφωτισμού* (μτφρ. Ζ. Ζαρίκας), Αθήνα: Ύψιλον.

Φεσάκης, Γ. (2008). Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών στην προσχολική εκπαίδευση, διαστάσεις και προοπτικές. Στο Β. Κόμης (Επιμ.), *4ο Πανελλήνιο Συνέδριο με θέμα Διδακτική της Πληροφορικής* (σσ. 415-424), Πάτρα.

Φλουρής Γ. (1983). *Αναλυτικά προγράμματα για μια νέα εποχή στην εκπαίδευση*. Αθήνα: Γρηγόρης

Φτερνιάτη, Α. (2008). Τα νέα βιβλία για το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας του Δημοτικού Σχολείου: οι αρχές στις οποίες βασίστηκε η συγγραφή τους και τα σημαντικότερα μεθοδολογικά χαρακτηριστικά τους. Το παράδειγμα των μεγάλων τάξεων. *Νέα Παιδεία* 126: 51-68.

Φτερνιάτη, Α. (2015). Η φυσιογνωμία του γλωσσικού μαθήματος στο δημοτικό σχολείο. Προσεγγίσεις, χαρακτηριστικά και μεθοδολογικές κατευθύνσεις. Στο Α. Φτερνιάτη, Ι. Καραντζής και Μ. Μαρκοπούλου (Επιμ.). *Δάσκαλοι – Μέντορες για ένα Καλύτερο Σχολείο. Θεωρία και Πράξη*. Πανεπιστήμιο Πατρών - Π.Τ.Δ.Ε. Πρόγραμμα «Πρακτική Άσκηση Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Πατρών».

<http://amaked-thrak.pde.sch.gr/symdim>

[kav4/pdf/sxedia_mathimatos.pdf&ved=2ahUKEwiYy6T17n6AhUX6QKHx-vC3QQFnoECBoQAQ&usq=AOvVaw0HE75nloDiLeq_jNIJic5K](http://amaked-thrak.pde.sch.gr/symdim/kav4/pdf/sxedia_mathimatos.pdf&ved=2ahUKEwiYy6T17n6AhUX6QKHx-vC3QQFnoECBoQAQ&usq=AOvVaw0HE75nloDiLeq_jNIJic5K)

<http://neamathisi.com/learning-by-design/reference/>

Ξενογλώσση:

Beavis, C., Muspratt, S. & Thompson, R. (2015). Computer games can get your brain working: student experience and perceptions of digital games in the classroom. *Learning, Media and Technology*, 40(1).

Becta. (2009). *Evidence on the impact of technology on learning and educational outcomes*. In *Impact of technology on educational outcomes*. Ανακτήθηκε από: http://www.advanced-education.com/assets/client/docs/research/becta_2.pdf

Bietenbeck, J. (2013). Teaching Practices and Cognitive Skills. *Labour Economics*, 30, 143-153.

Chua et al. (2017). ICT-Enabled Emotional Learning for Special Needs Education. In Y. Cai, S. Goei & W. Trooster (Eds), *Simulation and Serious Games for Education. Gaming Media and Social Effects*. Singapore: Springer.

Cope, B. & Kalantzis, M.(Eds.) (2000). “Multiliteracies: The beginnings of an idea”. Cope, B. & M. Kalantzis (Eds.). *Multiliteracies: Literacy Learning and the design of Social Futures*. London: Routledge, 3-8.

Gillespie, H. (2006). *Unlocking learning and teaching with ICT: Identifying and overcoming barriers*. London: David Fulton.

Lim, C. P. (2008). Global citizenship education, school curriculum and games: Learning mathematics, English and science as a global citizen. *Computers & Education*, 51, 1073–1093.

Majumdar, S. (2015). *Emerging Trends in ICT for Education & Training* [Online] Available at:

<http://www.unevoc.unesco.org/fileadmin/up/emergingtrendsiniictforeducationandtraining.pdf>

Messaris, P. (1994). *Visual literacy: Image, mind, and reality*. San Francisco: Westview Press.

Newton, L. & Rogers, L. (2003). Thinking frameworks for planning ICT in science lessons. *School Science Review*, 84(309), 113-119.

Passey, D., Rogers, C., with Machell, J. and McHugh, G.. (2004). *The motivational effect of ICT on pupils (Research Report Number 523, Department for Education and Skills)*. Lancaster, UK: Department of Educational Research, Lancaster University.
Ανακτήθηκε από:

<http://www.dfes.gov.uk/research/data/uploadfiles/RR523new.pdf>

Robins R.H. (1997). *A Short History of Linguistics*. Routledge

Watts, M. & Lloyd, C. (2004). The use of innovative ICT in the active pursuit of literacy. *Journal of Computer Assisted Learning*, 20, 50-58.

Salberg, S. (2010). The Role of Education in Promoting Creativity: Potential Barriers and Enabling Factors. In E. Villalba (Ed.) *Measuring Creativity*. Luxemburg: OPOCE.

Από μετάφραση:

Anderson R., Hiebert E., Scott J. & Wilkinson I. (1994), Πώς να Δημιουργήσουμε ένα Έθνος από Αναγνώστες - Από την Ψυχολογία της Ανάγνωσης στην Εκπαιδευτική Πρακτική. *Η Έκθεση της Επιτροπής για την Ανάγνωση της Εθνικής Ακαδημίας της Εκπαίδευσης των ΗΠΑ* (επιμ. Βοσνιάδου Σ.). Αθήνα: Gutenberg

Kalantzis, M., Cope, B. & Arvanitis, E., 2011, «Ο Εκπαιδευτικός ως Σχεδιαστής: Η Παιδαγωγική στην Εποχή των Νέων Ψηφιακών Μέσων», Πρακτικά ΙΓ΄ Διεθνούς Συνεδρίου της Παιδαγωγικής Εταιρείας: *Αναλυτικά Προγράμματα και Σχολικά Εγχειρίδια: Ελληνική Πραγματικότητα και Διεθνής Εμπειρία*, 20-22 Νοεμβρίου 2009, Γιάννενα, σελ. 27-58.

Saussure, F. (1979). *Μαθήματα Γενικής Γλωσσολογίας*. Αθήνα: Παπαζήση

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ρουμπρίκα αξιολόγησης

Κριτήρια αξιολόγησης	Κακός ποιητής 1	Καλός ποιητής 2	Εξαιρετικός ποιητής 3
Σωστή χρήση του λόγου	Αδυναμία ορθής έκφρασης	Σχετικά καλή έκφραση	Άριστη έκφραση
Εφαρμογή των κανόνων της ποίησης	Καμία εφαρμογή των κανόνων της ποίησης	Καλή εφαρμογή των κανόνων της ποίησης	Άριστη εφαρμογή των κανόνων της ποίησης
Πρωτοτυπία και φαντασία	Καθόλου πρωτοτυπία και φαντασία	Αρκετή πρωτοτυπία και φαντασία	Πολλή πρωτοτυπία και φαντασία
Ορθογραφία	Κακή ορθογραφία	Μέτρια ορθογραφία	Άριστη ορθογραφία
Αποτύπωση του νοήματος του ποιήματος	Αδυναμία αποτύπωσης του νοήματος του ποιήματος	Σχετικά καλή αποτύπωση του νοήματος του ποιήματος	Άριστη αποτύπωση του νοήματος του ποιήματος
Παρουσίαση στους συμμαθητές	Αδυναμία παρουσίασης στους συμμαθητές	Καλή παρουσίαση στους συμμαθητές	Εξαιρετική παρουσίαση στους συμμαθητές
Ενδιαφέρον και συμμετοχή στην ομάδα	Αδιαφορία για την ομάδα	Μερικό ενδιαφέρον για την ομάδα	Έντονο ενδιαφέρον για την ομάδα